

ISKRA

25. maj

Čas, ko so vse sile delovnih ljudi vprežene v napore za uravnesenje gospodarstva, se seveda v marsičem razlikuje od sorazmerno lagodnega življenja v sedemdesetih letih. Pa tudi takrat se je življenje razlikovalo od prvih let povojne obnove Jugoslavije, razdejane v drugi svetovni vojni. Drugačne delovne in življenjske navade pa niso vplivale na vsebino praznika dneva mladosti, 25. maja.

Mladina, ki je v Titu videla in vidí posebljenje vsega svetlega, kar je povezano s svobodno domovino, ki v velikem voditelju še vedno najde spodbudo za ohranjanje in negovanje vseh, v krvi pridobljenih zmag revolucije in narodnoosvobodilne vojne, ima ideale danes enake, kot pred desetletji. Vendar pa se časi niso spremenili samo za odrasle — tudi mladi živijo v drugačem okolju. Odločno postavljanje na lastne noge, ki bo edinole omogočilo ozdravitev obolelega gospodarstva, daje prav mladim, njihovi ustvarjalnosti, znanju in volji do dela, posebno mesto v družbi. Vse napredne organizirane sile v naši domovini so si v tem enotne, to poudarjamo tudi v Iskri, ki prav v letošnjem letu stopa na novo pot, kjer bodo prav mladi imeli odločilno besedo.

Drugačno delo z drugačnimi rezultati, ko ne bo odločala količina znoja, temveč kult znanja — to je smerokaz, za katerega se je brez oklevanja opredelila tudi ZSM, organizacija mladih. In pričela kazati, kako spreminjati razmere: ohranjanje tradicij — brez oklevanja da, vendar na drugačen način, denimo z novimi oblikami mladinskega prostovoljnega dela. Saj tudi v Iskrini ZSM s programom dela poudarjamo isto — negovati doseženo, ustvarjalnost pa dokazovati z inventivnostjo!

Stane Fleischman

Prijave za dan Iskre do 15. junija

Če ste mogoče spregledali zadnjo in prejšnje številke našega glasila »Iskra«, naj vas znova obavestimo, da so novogoriški Iskraši organizatorji letošnjega dneva Iskre, dneva borca, praznovanje pa bo zadnjo soboto v juniju, 29. 6. v Novi Gorici. Priprave na to pomembno proslavo tečejo nemoteno naprej, veliko je že narejenega — vse zato, da se boste imeli v našem najmlajšem mestu kar najprijetneje in, da boste pozno popoldne, po končani prireditvi, kjer ne bo manjkalo sproščenosti, zabave in prešerne razigranosti, ponesli s seboj kar najlepše spomine.

Danes bi vam radi sporočili tudi željo prirediteljev. Glede na pričakovano veliko število udeležencev, vas Iskrašev, vaših svojcev, znancev, in prijateljev, ki boste ta dan prišli v Novo Gorico, prosijo prireditelji, da bi se prijavi najkasneje do 15. junija. Tako bodo imeli v Novi Gorici dovolj časa, da bodo naročili dovolj skodelic za golaž, dovolj kruha in golaža, dovolj vina in soka.

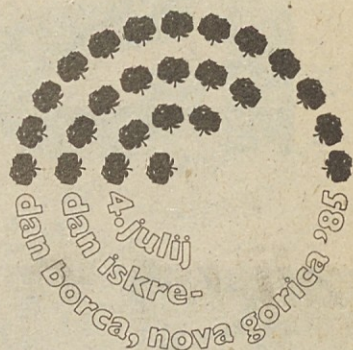
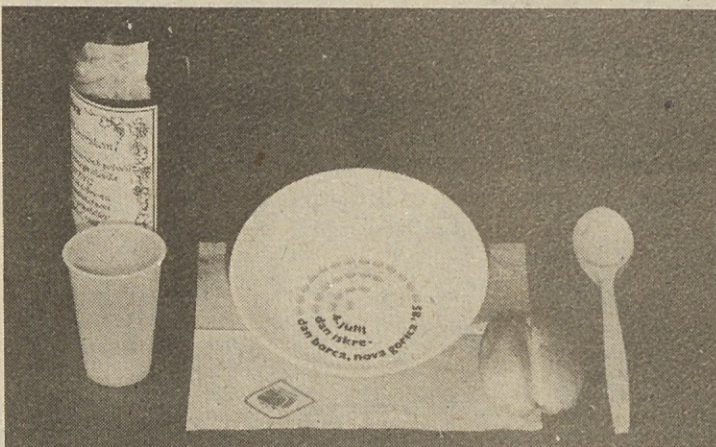
Doslej smo o pripravah na našo proslavo že veliko poročali, cene paketa pa vam še nismo izdali. Tudi ta se je izkristalizirala in znaša 600 din. Vsa leta doslej je bila navada, da je vsak Iskraš plačal le polovico cene za prehrambni paket, ostalo polovico je krila DO, oz. TOZD. Tako bo tudi letos, torej nas bo paket stal le 300 din. In kaj bomo dobili za 300 din? Že z našega današnjega posnetka lahko razberete, da bo skodelica izredno lepa in praktična tudi za nadaljnjo uporabo doma, lesena žlica, žemlja, golaž, liter vina, ali soka, kozarec, servietka, plan Nove Gorice ter barvni turistični prospekt Posočja. Vse skupaj pa bo v lepi, poslikani polivinilasti vrečki.

To, kar bomo zdaj napisali, naj posebej pazljivo preberejo tisti, ki bodo zbirali prijave z vplačili. Tako po zaključku zbiranja prijav, sporočite v novogoriško Iskro Avtoelektriko Fabjanu Vičiču (telefon: 065-31-211, int.: 578) številko vpisanih, Fabjan Vičič pa vam bo po po-

šti, ali kako drugače poslal ustrezno število vabil, s priloženimi kuponci za prehrambni paket. Vplačila pa predhodno nakažite na žiro račun: 52000-727-3-57408 — Iskra - Avtoelektrika DSSS, Nova

Gorica, v rubriko »namen nakazila« pa obvezno vpišite »za dan Iskre«.

Toliko z. danes. Prepričani smo, da bo vse skupaj potekalo po začrtanem planu — od prijav, do pri-

**dobrodošli
na primorskem,
iskraši in prijatelji**

prave prireditvenega prostora in do samega poteka proslave, ki bo imela dva dela — uradni s pozdravnimi govori in slavnostnim govorom ter kulturnim programom in sproščenejši, zabavnejši program z dvema priznanimi ansamblioma. Še enkrat pa sprejmite naš nasvet — rezervirajte si zadnjo soboto v juniju za obisk Nove Gorice, za udeležbo na naši skupni proslavi!
Marko Rakušček

»Uspehi« v prvem četrtletju so nerealni

V prvih treh mesecih je Iskra Commerce realizirala za 22,1 milijarde dinarjev prodaje in storitev. S tem je letni načrt uresničila 21-odstotno, rezultate iz enakega obdobja lani pa preseгла za več kot polovico. V Iskri Commerce poudarjajo, da so ti rezultati žal odraz stalnega poviševanja cen, da pa fizični obseg poslovanja upada.

Prodaja

Prodajna temeljna organizacija je v prvih treh mesecih skupno rea-

lizirala 6,6 milijarde dinarjev — v nabavni dejavnosti 3,9 milijarde in v trgovski dejavnosti 2,7 milijarde dinarjev. Preračunano v odstotke je Prodaja letni plan uresničila s 26%, realizacijo iz primerjane lanskega obdobja pa preseгла kar za 89%. Tolikšno povečanje gre predvsem na račun višjih cen.

problemi, med katere lahko nedvomno uvrstimo sklep o dodatnem združevanju 6% od deviznega priliva za odplačilo deviznih kreditov za slovensko infrastrukturne objekte. Prav zato nam bo za lastne potrebe poslej ostajalo le še 40% ustvarjenih deviz, to pa bo seveda vplivalo na uvozne možnosti.

8. razvojno- inovacijsko posvetovanje

Ali ste pripravljeni na izzive prihodnosti? Ali imate mnenje o bodočih usmeritvah Iskre?

Ti dve vprašanji na vabilih, ki so bila prejšnji teden razposlana po Iskri, izzivata in vabita na udeležbo na 8. rednem letnem posvetovanju o problematiki razvojno-inovacijske dejavnosti v SOZD Iskra, ki bo 30. maja v PPC Iskre.

Na začetku bo slavnostna podelitev letošnjih inovacijski-nagrad Iskre. Nagrajenih bo pet dosežkov, skupaj 24 delavcev.

V glavnem delu posvetovanja se bo zvrstila vrsta koreferatov, v katerih bodo strokovnjaki s posameznih tehničnih področij skušali definirati strateške razvojne usmeritve za naslednje srednjeročno obdobje in opredeliti konkretne projekte za njihovo uresničevanje. Podani bodo tudi tržni in kadrovske aspekti. Zaradi izredno aktualne tematike, ki implicira prestrukturiranje, posredno pa tudi reorganizacijo, pričakujemo zelo živahno razpravo, posebno ker je bila na posvetovanje povabljen večina poslovnih vodilnih delavcev SOZD, DO in TOZD Iskre, člani področnih kolegijs za razvoj, za trženje in za ekonomiko, vodje razvojnih enot pa tudi nekaj predstavnikov sodelujočih zunanjih raziskovalnih organizacij.

Zaključki posvetovanja, tako tehnično-tehnološki o vsebini, kot ekonomski o financiranju in združevanju sredstev za strateške projekte SOZD Iskra, bodo vodilo za oblikovanje predlogov v Srednjeročnem planu in v Samoupravnem sporazumu o temeljnih plana za obdobje 1986 — 1990.

Torej se vprašanji v naslovu in odgovori nanju nanašajo nas vse — ali ne?

S. J.

Zunanji trg

Iskra je v prvem četrtletju izvozila za dobrih 51 milijonov dolarjev, kar pomeni 19-odstotno izpolnitev letnega načrta in za 33% več kot v enakem lanskem obdobju. Izvoz na konvertibilno tržišče se je januarja, februarja in marca povečal za 7% izvoz na klirinško področje pa kar za 163%. Vzrok za tolikšno povečanje je visok izvoz v SZ in v izpadu v lanskim prvih treh mesecih.

V prvem trimesečju smo uvozili za 26,3 milijonov dolarjev, od tega za 24,3 milijonov dolarjev reprovromaterialov in za skoraj natanko 2 milijona dolarjev opreme. Tako izvojni, kot uvojni rezultati niso blesteči, zlasti je kritičen izvoz na konvertibilno tržišče. Sorazmerno visok uvoz so nam omogočili različni blagovni krediti in posojilo IFC.

Ob tem se uvozniki v Iskri Commerce zavedajo, da se bodo do konca leta srečevali s številnimi

Servis

Od vseh temeljnih organizacij v Iskri Commerce so poslovni rezultati serviserjev še najbolj spodbudni. Za storitve in od prodaje rezervnih delov so skupno iztržili 933 milijonov dinarjev. S tem so letni načrt uresničili že 28-odstotno, rezultate iz prvih treh mesecev lani pa presegli kar za 134%. Na povečanje so precej vplivale tudi višje cene storitev pa tudi rezervnih delov.

Marketing in Zastopanje

Temeljni organizaciji Zastopanje tujih firm in Marketing sta v prvem trimesečju poslovali precej pod predvidevanji, hkrati pa dosti bolje, kot lani. Prva je imela za 47, druga pa za 100 milijonov dinarjev prometa.

LD

Večerova okrogla miza o razvoju informacijskih sistemov

Bomo svojo prihodnost gradili ali pa jo samo pričakali?

Naše okrogle mize so se z velikim veseljem udeležili ljudje, ki že vrsto let poskušajo razviti avtentične domače informacijske sisteme in opremo

Mariborski dnevnik »Večer« je v svoji slavnostni številki ob štiridesetletnici izhajanja 9. maja letos objavil zelo zanimivo in tehtno okroglo mizo o razvoju informacijskih sistemov. Ker je bil za to mizo precejšen in tudi opazen delež predstavnikov Iskre, smo sklenili, s privoljenjem uredništva Večera, ponatisniti to Večerovo okroglo mizo tudi v našem glasilu.

Večer: Za začetek bi predali besedo dr. Kuliću, za katerega je znano, da ima na temo našega pogovora zanimive poglede.

Dr. Savko Kulić, Ekonomski inštitut, Zagreb: »Sodim med tiste, ki menijo, da v analizah naših družbenih znanosti nimamo zadovoljivega vpogleda v globalno strukturo sveta niti v globalno proizvodno strukturo sveta. Manjka nam razredno stališče, Marxovo stališče v analizi ekonomske resničnosti, ko gre za mednarodne odnose.

Eno izmed temeljnih vprašanj danes je v pojmovanju izgrajevanja avtentičnega sistema in avtentične družbe pri uresničevanju socialne strategije socialističnega samoupravljanja s komunistično orientacijo: Da pravilno pojmuje svet v zavesti ljudi, zlasti v zavesti tistih, ki imajo potrebo in namen, da prispevajo k izgrajevalni prihodnosti sebe in svoje družbe.

Dve tehnološki alternativni

Po vojni je bilo jasno, da se bo del sveta organiziral v sistemu državnega kapitalizma, drugi del sveta pa v modelu državnega socializma. Ti dve temeljni smeri nas opozarjata, da se razvijajo ureditve in sistemi ter njihovi sistemi širjenja svojega prostora za lastni program. Eden temeljnih vzvodov širjenja svojega prostora za svoj program je tehnološka alternativa.

Jugoslovanska družba se je po 1948. letu opredelila za avtentično smer strategije socialističnega samoupravljanja, socialistične revolucije s komunistično orientacijo v smeri osvobajanja delavskega razreda ureditev in sistemov dominacije in sleherne oblike eksploatacije. Ta smer avtentičnega razvoja zahteva tudi avtentičen sistem in avtentičen način proizvodnje. Kako do nje priti, to je eno temeljnih vprašanj naše prihodnosti.

Med letoma 1953 in 1973 so proizvodne sile dobile močan zalet v transferju mehaničnih in elektromehaničnih tehnologij. V času od 1961 do 1973 jugoslovanska družba ni imela in tudi danes nima

pregleda nad tem, koliko patentov oziroma licenc smo vnesli v proces družbene proizvodnje. To pomeni, da ne poznamo razmerja med fiksnim in variabilnim kapitalom. Ko je zahodna strategija uporabila naftno doktrino, smo bili prisiljeni uvoz kapitala plačevati po strahotno visoki ceni in prišlo je do odvajanja vrednostnega izraza uvozne funkcije in sočasnega zaostajanja uvozne funkcije. Leta 1980 je zahodna strategija proti nam (in drugim) uporabila dolžniško doktrino, ko nismo mogli več po stari ceni dobiti mednarodnih posojil.

Zahodna Evropa je posledice naftne doktrine nadomestila s podražljivijo izvoza izdelkov, mi pa nismo imeli osnov za zviševanje cen izvoznih izdelkov, da bi tako nadomestili tisto, kar smo izgubljali pri uvozu. Od leta 1980 naš družbeni proizvod pada in ne vemo, kje je konec temu padanju. Investicije tudi padajo.

Poglejmo vrednostno podobo našega družbenega proizvoda. Deloma smo ga uresničevali na račun produktivnosti, drugi del pa pridobivali s trgovsko strategijo in ne ustvarjali dohodek (to zlasti velja za Slovenijo), del smo ustvarjali na račun tehnične opremljenosti, še največ pa na račun inflacije. Z zviševanjem cen na jugoslovanskem tržišču, in če je bilo mogoče, tudi na tujih trgih.

Kako smo uresničevali transfer mehaničnih tehnologij? To je izjemno pomembno vprašanje za tisti del družbe, ki se bo ukvarjal s

transformacijo oziroma transferjem supertehnologij, poindustrijske družbe, da ne bi šli nepravilni v nekaj, kar zahteva neprimerno višjo stopnjo notranje organizacije in neprimerno višjo stopnjo socialnega učenja in znanja.

Poglejmo naftno industrijo, tehnološko-ekonomsko odvisnost naše naftne industrije: do Bosanskega Broda imamo izključno zahodno tehnologijo, od Bosanskega Broda pa vzhodno. Po isti logiki pripravljamo tudi alokacijo atomske tehnologije. V črni metalurgiji imamo 20 železarn in koksarn: primarne zmogljivosti so vzhodna tehnologija, predelovalne pa zahodna. Imamo tudi po 20 ali 40 različnih, podobnih ali enakih zmogljivosti. Podobno je s farmacevtsko industrijo: 28 proizvodnih in prometnih zmogljivosti, vse po vrsti zahodna tehnologija. V elektroniki celo 42 podobnih ali enakih zmogljivosti, nihče z nikomer nima nobenih povezav, ker so povezave s tujimi korporacijami močnejše, podpisane pa so za 3,5 ali 9 let. Notranji proces družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja ne teče, ker so te povezave s tujci skrite pod poslovnimi skrivnostmi. Za nas so skrivnost, za druge pa ne.

Samo šest multinacionalk skoraj v celoti drži pod kontrolo jugoslovanske farmacevtske industrije, največji del naše elektronske industrije pa je sprejel defektno trgovsko logiko in strategijo pridobivanja

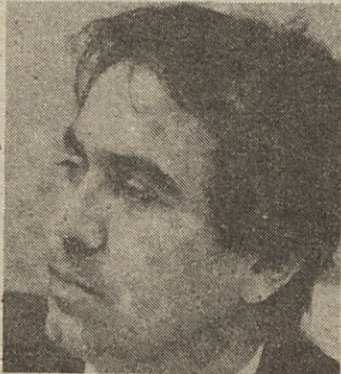
bivanja dohodka, ne pa njegovga ustvarjanja.

Približno 90 odstotkov transferja tehnologije smo kupili oziroma so nam odstopili na Zahodu. Tehnološka alternativa bazne tehnologije je narekovala ustrezne tehnologije, surovine, reprodukcijski material, vir energije, tehniko itd. Skozi visoko stopnjo redukcionizma so nam prodajalci tehnologije vsilili s tehnološko alternativo proizvodni in družbeni odnos. Morali bi vedeti, da je v tehnološki alternativni natančno razmerje med fiksnim in obratnim kapitalom. Pri materializaciji tehnološke alternative smo ves denar vložili v instalirane zmogljivosti. Ko smo naložbo končali, smo ostali brez obratnega kapitala. Z dolžniško doktrino nam je zahodna strategija onemogočila, da bi prišli do kapitala po dotedanjih ceni.

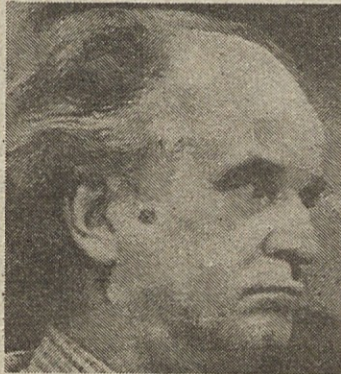
S tem so nam onemogočili, da bi prišli do obratnega kapitala, in omrtvili instalirane zmogljivosti. Povečali so nam strošek na enoto kapitala, energijo in vse drugo in nam onemogočili izhod na tuja tržišča. Onemogočili so nam, da bi svoj izvoz zaračunavali po tem, kolikor nas stane.

Tehnološka alternativa nam je v veliki meri diktirala sestavo dela, ta pa strukturo družbenega izobraževanja. Izobraževanje je vedno reproduciralo resnične odnose z zamudno. Struktura dela ni nikdar ustrezala strukturi izobraževanja, izobraževanje pa ni moglo ujeti te strukture dela, tako da smo zamujali za resničnostjo.

V odnosih z Zahodom smo v 89 odstotkih pogodb podpisali, da ne bo mo izvažali. Morali smo na Vzhod. Prišli smo torej v izvozno strategijo Zahoda proti nam, na drugi strani pa v uvozno strategijo Vzhoda. Kajti njihove blagovne liste so za nas njihova strategija.

dr. Slavko Kulić

prof. dr. Anton Železnikar

Rado Faleskini

ljene oblike povezav kapitala v nastopu do Jugoslavije

Dr. Slavko Kulić: »Učencem ponujamo računalnike namesto učiteljev, z računalniki se nudijo programi. Učenci razvijajo tekmovalnost, zvitost, koristljivost, spretnost in vse drugo, toda ne usvarjalnosti. Če to povežemo s tem, da na Zahodu namesto delavskega razreda družbi ponujajo robote, delavcem pa računalnike namesto avantgarde, se odpira vprašanje, ali obvladamo celoto tega dogajanja okrog sebe in proti sebi in ali znamo graditi svoj odnos do sveta, takšnega, kot je. Drugače menim, da bomo pripadali naivnemu socializmu, ne pa, socialističnemu samoupravljanju.«

Prof. dr. Železnikar: »Računalniška industrija, kot jo ima Iskra Delta, je računalniška industrija po vseh zahodnih merilih. Če more kdo dati drug recept, se lahko o tem pogovarjamo.«

Rado Faleskini: »Ko govorimo o transferju tehnologije, ne vemo, kaj to pomeni v ZDA. Ne poznamo vloge 'Technology transfer group' pri Nacionalnem varnostnem svetu, kot se nam zdi tudi normalno podpisovanje različnih omejevalnih klavzul. Proti njihovi strategiji se borimo kot hajduki proti redni vojski.«

Domača ali »domača« proizvodnja?

Poleg tega vse multinacionalke danes veliko kupijo od samih sebe. Danes ni več skladišča, ki ni opremljeno z računalnikom, ni proizvodnega procesa, ki ga z računalnikom ni mogoče optimalizirati. Jugoslovanska delovna organizacija zaradi pomanjkanja denarja kratkomalo nima možnosti, da bi sama od sebe kupila opremo in da bi se množično opremila. To velja za računalnike, za reprodukcijski material in podobno.«

Večer: — Če se še enkrat vrnemo k dvema konceptoma razvoja računalništva pri nas. Eden izmed vodilnih delavcev v Intertrudu nam je te dni dejal, da je domačih proizvajalcev na tem področju nekaj v Telematiki, kjer proizvajajo vmesnike, in v Gorenju, kjer delajo videomonitorje. Drugo pa da je vijačniška industrija. Podobne glasove je slišati tudi v Gospodarski zbornici.

Prof. dr. Anton Železnikar: »Če odgovorim na kratko: računalniška industrija, kot jo ima Iskra Delta, je računalniška industrija po vseh zahodnih merilih. Se pravi, da je avtentična računalniška industrija, ki uporablja proizvodne komponente, tako kot jih uporabljajo vsi drugi proizvajalci (izjema so mogoče le največji).«

V Jugoslaviji jugoslovanskega IBM nimamo, lahko pa rečemo, da imamo normalnega proizvajalca evropskega tipa, kot je na prim. Siemens, ki tudi na ta način proizvaja računalnike. Temu se reče proizvodnja OEM. To proizvodnjo imamo. Proizvajamo mikrorachu-

nalnike, minisisteme, ki imajo daljšo proizvodno zgodovino. Imamo celo vrsto programske opreme, saj je vsem dobro znano, kdo je izdelal te originalne pakete, od operacijskih sistemov do povsem aplikacijskih programov, ki jih gospodarstvo uporablja. Če more kdo dati drug recept, se o tem lahko pogovarjamo. Tudi IBM vedno bolj uporablja sekundarne proizvajalce, čedalje več elementov jemlje od drugih proizvajalcev, ki so standardni proizvajalci mikroprocesorjev.«

Andrej J. Blažič, Iskra Delta: »Ko smo pri očitkih, da nimamo originalne jugoslovanske računalniške opreme, si malo podrobneje ogledimo toliko opevani PC IBM: pri tovarniški ceni 860 dolarjev pride na vrednost elementov, izdelanih v ZDA, le 260 dolarjev. Tiskalnik je japonski za 160 dolarjev, floppy disk je izdelan v Singapuru za 165 dolarjev itd.«

Te pavšalne ocene vsakodnevno slišimo. Želeli bi, da bi jugoslovanska javnost, tako strokovna kot druga, pričela operirati s stvarnimi podatki, s podatki, ki so dokazljivi. Ta tovariš iz zastopništva bi svojo ugotovitev moral z njimi dokazati.

Drug primer: v gradivu enega izmed republiških komitejev Republiškega izvršnega sveta piše, da uvožena oprema po skupni moči sestavlja 70 odstotkov celotne računalniške opreme. S tem se ne strinjamo, ker imamo povsem drugačne podatke. Imamo SDK, statistiko, Narodno banko in druge institucije z zelo drago opremo, nimamo pa podatkov, s katerimi nam je postregel dr. Kulić. Zakaj? Imeli smo tudi Kraigherjeve komisije, in te so prišle do marsikatero dramatične in tehtne ugotovitve, morali bi imeti trdno strategijo, program, smernice, da bi celotna družba hitreje napredovala.

Ko povprašamo po teh podatkih, nam rečejo, da to ni za nas ker bi to lahko uporabili v svojih trgovskih in poslovnih načrtih. Dr. Kulić je meril na to, kar se zlasti dogaja v računalniški industriji. Moram reči, da to ne velja za vse enako. To industrijo so pripeljali v položaj, da se mora z vsemi močmi in sredstvi bojevati za to tržišče, da bi lahko prišla do denarja, ki ga bo vložila v svoj razvoj.

Tu se ta konflikt kaže vsakodnevno. Poglejmo, po kakšnem

intervencionizmu so posegle razvite dežele pa tudi dežele v razvoju pri računalništvu. Vlagajo neverjetne zneske, kajti vedo, kaj računalništvo pomeni za bodočnost.«

Večer: — Je ta državni intervencionizem ključnega pomena?

Andrej J. Blažič: »Ne, saj smo dokazali, da se da tudi brez tega uspeti (bili smo seveda deležni določene podpore in zakonske regulative, ki je domačemu razvoju dala večje možnosti) tudi ob pomanjkanju državnega intervencionizma.«

Tit Turnšek, Iskra Delta: »Vrnili bi se k vprašanju, ali imamo dva koncepta razvoja računalništva. Menim, da ju imamo. Prvič, nekateri proizvajalci računalniške, programske in druge informacijske opreme niso zainteresirani, da se ta informacijska oprema racionalno izkorišča in da naši uporabniki razvijajo sploh informacijski sistem. Zainteresirani so le za tržišče, na katerem bodo svojo opremo prodajali. Tu je najprej odziv deviz, sledi najem (leasing)? zatep pa skušajo iti v trajno vezavo uporabnikov. Oprema pride v infrastrukturo kakega podjetja, in to seveda podjetje trajno veže na dobavitelja opreme. Imamo veliko težav pri zamenjavi opreme enega proizvajalca za opremo drugega, saj dobavitelji poskušajo vzpostaviti trajen odnos.«

Zakaj moramo obvladati strojno opremo

Na drugi strani je naš koncept razvoja, kjer poskušamo ne le prodajati strojno in programsko opremo, temveč ponujamo tudi organizacijske rešitve, skratka poskušamo prodajati informacijske sisteme. Naša strategija je, da v te sisteme vpeljemo uporabnike. Z uporabniki naših računalnikov želimo drugačne odnose, presegati čisto kupoprodajne odnose. Ta naša smer je zelo napadana.

Pred seboj imam dokument čudnega izvora iz Gospodarske zbornice Slovenije. V njem piše: 'Mogoče pritrđiti sklepu, da je treba posebej pospešiti sporazum med velikimi gospodarskimi sistemi oziroma med velikimi uporabniki v gospodarstvu, ker takšno sode-

lovanje velikih sistemov v gospodarstvu in negospodarstvu su proizvajalci računalnikov ne ustrezajo dejanskemu razmerju sil med uporabniki v SFRJ.

To lahko razumemo takole: sporazumevanje in tesnejše povezave med uporabniki in proizvajalci računalniške opreme ter izgradnja informacijskih sistemov niso zaželeni in niso v njihovem interesu. Še en, bolj drastičen citat iz istega dokumenta:

Treba je preprečiti, da bi še naprej programsko opremo prodajali skupaj s strojno opremo in prodajo računalnikov celo pogojevali s hkratnim nakupom programskih rešitev. V Delti tega nismo nikoli delali, ideja pa je jasna: preprečiti kompleten informacijski inženiring, kot ga delamo mi.

Dr. Stane Blatnik, Gorenje Procesna oprema: »Dr. Kulić je dejal, da smo v krizi. Kitajci imajo za krizo dve besedi: ena pomeni nevarnost, druga pa možnost za spremembo. Menim, da je dobro, da smo v krizi, kajti takšnega pogovora drugače ne bi bilo, šli bi pa še naprej nekam, kamor ne bi smeli.«

Računalništvo in informatika sta stvari, ki nam lahko zelo pomagata. V industriji nimam veliko izkušenj, delal pa sem dolgo na univerzi. Ko smo dobili prvi mikrorachuinalnik, je prišlo v ospredje 15 zelo nadarjenih študentov, ki jih drugače sploh ne bi opazil. Pokazali so se zelo ustvarjalni pri reševanju problemov. Brez opreme, brez strojne opreme ne moremo delati.

Naš mikrorachuinalnik Dialog je razvil na naši elektrotehnični fakulteti profesor Virant s svojimi študenti od drugega letnika naprej. V Jugoslaviji imamo takšno znanje, da lahko naredimo marsikaj pri strojni in sistemski programski opremi.

Zastavlja se vprašanje izvoza. Če imamo v strojni opremi za 1300 mark deviznega vložka, do deviz pa je že tako težko priti, smo takoj na začetku za 1,5-krat dražji od tujega proizvajalca. Tu bi družba glede deviz in posojil morala nekaj narediti, da bi lahko izdelali tržno zanimiv mikrorachuinalnik. Trenutno imamo v državi zelo veliko zasebnih mikrorachuinalnikov. Zadeve imamo na zasebni ravni veliko bolje urejene kot sistemsko.

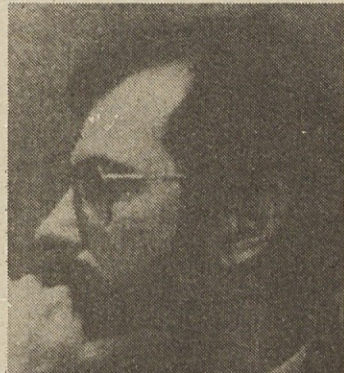
Če bi zadeve rešili sistemsko, bi jih lahko tudi pocenili. Pri računalniškem opismenjanju nimamo

Ciril Bezljaj

dr. Marjan Špegel

dr. Dragoljub Miličević

Večerova okrogla miza o razvoju informacijskih sistemov

še niti v eni republiki sistemske rešitve. To ne morejo biti računalniške igrice, temveč načrtovan sistem, da raven našega tehničnega, naravoslovnega in matematičnega znanja dvignemo.

Naenkrat je na tem področju ogromno revij, toda vse gre stihijo. Poglejmo ljudi, pravnike, ekonomiste in druge, ki na tem področju delajo. V Jugoslaviji nimamo fakultete, ki bi ustrezala pojmu 'computer science'. Nimamo analize sistemov. Če bi vse to imeli, bi lahko dvignili raven in bolje delali.

Svoj čas sem v kemični industriji nekaj poskušal narediti z računalniki in šlo je slabo. Vprašanje je tudi to: ali je vredno uvajati računalnike, če boš proizvodnjo povečal za 5 odstotkov, ko jo lahko z boljšo organizacijo dela in disciplino povešaš za tretjino. Če hočeš zgraditi informacijski sistem, se jasno pokažejo vse tiste stvari, ki niso v redu.

Večer: Na zadnjem sejmu elektronike v Ljubljani so ravno predstavniki nove poslovne skupnosti Beogradska računska industrija dejali, da bo vrednost strojne opreme v celotni ceni že v kratkem času znašala le desetino. PC commodore, ki je enakovreden PC IBM, je še enkrat cenejši od njega in stane manj kot 5000 mark. V Sloveniji slišimo tezo: pustite strojno opremo, lotite se programov. Evgen Hahn, direktor IBM za Evropo, pa delavcem Intertrada ob 20-letnici sodelovanja obeta nove posle, povezovanje z neodvisnimi proizvajalci pri nas in podobno. Očitno tudi pri IBM vidijo, da želimo in hočemo več kot doslej.

Dr. Dragoljub Miličević, Mihajlo Pupin, Beograd: »Še vedno sem pod živim vtisom kongresa inženirjev in tehnikov, ki smo ga te dni imeli v Beogradu prvič po 21 letih. Ta kongres, ki je predstavljal 800 tisoč pripadnikov tehnične inteligence pri nas (verjetno niste vedeli, da imamo toliko inženirjev in tehnikov) in za katerega sem tudi sam delal in pripravil enega izmed uvodnih referatov, je bil zame veliko razočaranje. Če sem bil v preteklosti prepričan, da inženirji nismo krivi za to, kar se dogaja, danes nisem več. Skorajda nismo bili zmožni sprejeti resolucije o tem, da inženirji zahtevamo funkcionalno enotnost velikih tehničnih sistemov. Tri ure smo zgubili zaradi tega, da to ne bi slučajno postal monopol ene republike ali podjetja. Če mi ne moremo oblikovati sporočila svojemu vodstvu, kdo naj to naredi namesto nas?

Kriza se nikoli ne pojavi samo v eni panogi. Splošna je. Če zadevo pogledam z vedrejšje plati, naj spomnim na Krležo, ki je dejal, da kriza poraja nove energije, ali pa na besede srbskega politika Nikole Pašića, ki je svojčas dejal, za tedanje Srbijo: Gospodo, spasa nam nema, al' propasti ne možemo!

Ne morem mimo vloge teka. Najzanimivejše se je prav zdelo povzeti politike, ki so pozdravili kongres. Bilo je 80 akreditiranih novinarjev, na kongresu so bili predstavniki celotne tehnične inteligence pri nas, ki so se sestali po 21 letih. Ne-

Dr. Stane Blatnik: »V industriji se vprašujejo, ali je vredno uvesti računalnik, če bi z njim povečali produktivnost za pet odstotkov, že z boljšo organizacijo in disciplino pa bi jo lahko povečali za tretjino. Če hočeš zgraditi informacijski sistem, pridejo na dan tudi vse slabosti.«

Dr. Dragoljub Miličević: »V tem trenutku je zelo kritična mreža Jupak. Če jo pustimo tujcem, bomo dolgoročno zelo veliko izgubili, čeprav bi to trenutno mogoče bilo najcenejše. S tem bi sterilizirali celo generacijo. Iz naših ljudi delamo hlapce, ljudi, ki sheme berejo, namesto da bi jih ustvarjali. To je politični problem, ne pa problem enega sozda ali pa ZJPTT.«

Tit Turnšek: »Moram uporabiti to zoprn besedo 'Jobby', kajti ta deluje pri nas. Ne deluje direktno. Skriva se za različnimi 'uporabniki'. Vsi ti 'uporabniki' so uporabniki zahodnih tehnologij. Imeli smo celo šolo v Radovljici in drugod. Od tod je prišla tudi določena indoktrinacija.«

Ciril Bezljaj: »Množično inovativno dejavnost smo vzeli za esenco vsega, pozabili pa smo na poklicno inovativno dejavnost, ki v svetu daje večino vseh inovacij. Tej dejavnosti nismo uredili statusa, nima svojega položaja, ugleda, niti ni primerno nagrajevana.«

primerno večje pozornosti je deležen kongres pisatelj, ki predstavlja dva tisoč jugoslovanskih pisateljev. Zakaj? Tu so afere, tu se pljuva po državi, psujejo se med seboj. O turneji Lepe Brene lahko preberemo vsako podrobnost, to kar govori dr. Kulić, pa tako slabo prodira celo v najbolj elitnih časopisih.

Imamo več znanstvenikov kot Latinska Amerika

Nekaj o strategiji na tem področju: tistega, kar v svetu imenujejo 'industrial policy', na tem področju nimamo. Kar smo poskušali sprejeti, smo prekrstili in osnove. Strategije nismo zmožni sprejeti. Po dveh letih vse kar so naredile komisije zveznih družbenih svetov, imenujemo 'osnove'. Na njihovih temeljih nismo izoblikovali nikakršnih dokumentov. Trdno sem pre-

pričan, da tega tudi ne moremo narediti. Kratkotrajno je nemogoče integrirati družbeni plan na temelju posameznih planov tozdvov. Ne rečem republik, regij ali pokrajin, toda tozdvov. Ko že določamo, tedaj naše strateške prioritete usmerjamo k surovinam, hrani in energiji.

Tri najbolj zadolžene države na svetu: Mehika, Argentina in Brazilija so najbogatejše, ko gre za hrano, energijo in surovine. Kljub temu so to še naprej naše prioritete in jih ponavljamo kot papige.

Na našem kongresu te besede nismo smeli niti omeniti. Takoj so nam očitali, da gledamo ozko panožno. Do leta 2004 bomo težko prišli iz sedanjih razmer, toda lahko jih omilimo. Inštituti so velik problem v nekaterih delih države, toda to ni povsod enako poudarjeno. Naš inštitut ima nad 1000 ljudi in več kot 4 milijarde dinarjev prihodka. Beograd ima 70 tehničnih inštitutov.

Dr. Slavko Kulić: »Učencem ponujamo računalnike namesto učiteljev; z računalniki se nudijo programi. Učenci razvijajo tekmovalnost, zvitost, koristljivost, spretnost in vse drugo, toda ne ustvarjalnosti. Če to povežemo s tem, da na Zahodu namesto delavskega razreda družbi ponujajo robote, delavcem pa računalnike namesto avantgarde, se odpira vprašanje, ali obvladamo celoto tega dogajanja okrog sebe in proti sebi in ali znamo graditi svoj odnos do sveta, takšnega, kot je. Drugače menim, da bomo pripadali naivnemu socializmu, ne pa socialističnemu samoupravljanju.«

Prof. dr. Železnikar: »Računalniška industrija, kot jo ima Iskra Delta, je računalniška industrija po vseh zahodnih merilih. Če more kdo dati drug recept, se lahko o tem pogovarjamo.«

Rado Faleskini: »Ko govorimo o transferju tehnologije, ne vemo, kaj to pomeni v ZDA. Ne poznamo vloge 'Technology transfer group' pri Nacionalnem varnostnem svetu, kot se nam zdi tudi normalno podpisovanje različnih omejevalnih klavzul. Proti njihovi strategiji se borimo kot hajduki proti redni vojski.«

Po vojni smo podedovali etatistični koncept znanosti. V tem času nismo mogli biti drugačni, toda to je bilo tudi zlato obdobje naše znanosti, ko so mnoga imena naših znanstvenikov postala znana v svetu. Pred petnajstimi leti smo jih pustili na nekakšno kvazitrišče v boj za dohodek. Pričeli so pre-raščati v sodobne industrijske organizacije in so postali konkurenca svoji lastni industriji. Za SR Srbijo je to značilno, podobno pa se je verjetno dogajalo tudi drugod.

Od 800 tehničnih inštitutov v Jugoslaviji jih je samo 92 v gospodarstvu. Od 24 tisoč raziskovalcev, kolikor jih imamo v Jugoslaviji (imamo več raziskovalcev kot na primer cela Latinska Amerika), jih le četrtnina dela v gospodarstvu. Vsi drugi so zaposleni ali na univerzah ali po inštitutih. Transfer tehnologije od tam poteka zelo slabo. Velik problem je transfer uvozne tehnologije, toda še večji problem je transfer domače.

Tistega kar razvijemo po inštitutih, nimamo komu prodati. V Srbiji smo v položaju, ko na inštitutih moramo razvijati lastno industrijo, industrija pa oblikuje lastne raziskovalne centre. Vrtamo predor vsak s svoje strani hriba.

Fundamentalna znanost pa mora ostati skrb celotne družbe. Ne moremo pričakovati, da se bo kdo ukvarjal s temeljnimi raziskavami, ki dajo rezultate po 15 letih.

Že leta 1960 smo pri Mihajlu Pupinu izdelali cenvi računalnik CER 10, ki je tedaj pomenil vrednost na evropski ravni. Imeli smo močno znanstveno ekipo, precej znanja in tradicije. Vse pa je zamrlo, ko se je naša dežela naglo in popolnoma odprla uvozu, ko je tuja penetracija po domačih kooperantih prodrla na naše tržišče. Ponavadi so kooperante izbirali med delovnimi organizacijami v elektroindustriji. Dotlej so delale likalnice, čez noč pa so začele proizvajati računalnike.

Moramo ločevati med domačim izdelkom in domačim proizvajalcem. Tu je velika razlika. Sem za domači izdelek, četudi proizvajalec ni domač. Domači proizvajalci najpogosteje ne proizvajajo tudi domačih izdelkov, prodajajo le golo fizično delovno silo. Pri domačem izdelku bi morali vdelati tudi pamet, znanje, naše surovine in reprodukcijski material. Moramo imeti domači izdelek, da bi lahko razvijali domače znanje.

Zavzemam se za selektivni protekcionizem, ko gre za področja, ki so infrastrukturnega strateškega pomena za razvoj naše dežele. Panoge, kot so telekomunikacije, računalniške tehnike, mikroelektronika in podobno, morajo v določeni meri imeti elemente državnega selektivnega protekcionizma. Tako so delale vse razvite dežele in delajo tudi danes.

Ni je dežele na Zahodu, ki omeni za kako panogo, da je zanjo strateškega pomena, pa reče: Tekmujte tukaj vsi drugi! Z odpiranjem na ta način in uvajanjem mogoče celo boljšega in cenejšega izdelka se sterilizira domače znanje, domače zanimanje in domače doje-manje takšnega področja.

V tem trenutku je zelo kritična mreža Jupak. Smo na začetku modernizacije naše komunikacijske mreže. Če to pustimo licenčnim proizvajalcem ali tujim družbam, bomo dolgoročno zelo veliko izgubili, čeprav bi to mogoče v tem trenutku bilo najcenejše. S tem bi sterilizirali celo generacijo, iz naših ljudi delamo hlapce, ljudi, ki sheme berejo, v njih ubijamo voljo, da bi sheme tudi ustvarjali. To je politični problem, ne pa problem enega sozda ali pa skupnosti, kot je ZJPTT. Ne bi omenjali, koliko je ta sistem pomemben za državno varnost, obrambo, suverenost itd.

Se nekaj besed o našem programu TIM, ki smo ga ponudili lani. V ponedeljek bomo dali v promet prvi tak sistem na pošti. Na proizvodnem traku je v tem trenutku 300 sistemov in sem mnenja profesorja Železnikarja, ko pravi, da zastopniki sejejo zmedo med nas (to je dobro znana strategija IBM) da razširjajo govornice povsod tam, kjer nastajajo jedra domače pameti. To je 'lobby' (dobesedno hodnik, pomeni interesno skupino, skupino pritiska, ki uporablja neinstitucionalne metode za uresničitev svojih načrtov), saj vemo, da je IBM predvsem institucija, šele zatem pa družba. IBM se v ZDA prodaja pod geslom: Nihče ni zgubil službe, če je kupil IBM. To je najboljša reklama.

Kaj je bilo najhujše pri nastajanju TIM. Menim, da smo naredili veliko stvar, pogovarjamo se z Iskrino tovarno Avtomatika. Menim, da na naših tablah lahko projektiramo kakršenkoli sistem, toda preden pride s proizvodnega traku, to je strašno delo. Veriga od razvojnih raziskovanj do proizvoda je pretrgana. Domače tržišče pa tudi Iskrin sistem lahko porabi veliko lastnih izdelkov, s tem imamo tudi mi težave, na kondenzator čakamo tudi leto dni, vaša tovarna tiskanih vezij ni narediti izdelek. V Iskri ste to pot naredili, mi pa hodimo po njej. Na srečo smo pravi čas razumeli, da znanost in gospodarstvo nimata denarja, in smo na ta projekt vezali dve trgovski hiši — Energoprojekt in Interkomerc. Porabili smo že 60 milijard, od družbe nismo dobili niti dinarja. Tega napora ni mogoče ponoviti. Če ne uspemo, to področje za dolgo časa pokopljemo. Zato smo izjemno zainteresirani za projekte na tako imenovanih kapitalnih tržiščih (pošte, SDK, banke, železnice, mreža Jupak itd.) da se nam tja ne vrinejo tuji in njihovi monterji na naših tleh.

Indoktrinacija multinacionalk

Rado Faleskini, SOZD Iskra: »Ne strinjam se s tem, da imamo veliko znanja, zlasti nam manjka znanje pri prenašanju razvojnih rezultatov v proizvodnjo. Komentirati moramo še eno iluzijo: delajmo samo programsko opremo. To je trik transnacionalk, ki nas hočejo ločiti od bazičnih tehnologij. Us-

tvarjati moramo svoje znanje. Če danes rešujemo probleme s programsko opremo, bomo jutri morali za to imeti čip za bazo podatkov. Tu se bo lahko izkazalo okolje, ki podpira kreativnost.«

Tit Turnšek, Iskra Delta: »Živimo v družbeni klimi, kakršna pač je. Nanjo vplivajo mnogi subjekti, ki delujejo že dolgo časa. Moram uporabiti to zaporno besedo lobby, kajti ta deluje pri nas.«

Dr. Slavko Kulić: »To vemo. Toda kdo ga vodi?«

Tit Turnšek: »Tudi to vemo in na naših sejah se zelo jasno občuti, kako deluje. Ne deluje direktno. Skriva se za tako imenovanimi uporabniki. Zastopniki Intertrada ali drugi pošljejo, ko se nočejo spuščati v spor z nami, uporabnike, ki nastopajo v imenu celotnega gospodarstva. Iz Gospodarske zbornice potem slišimo: gospodarstvo zahteva! Kdo je to gospodarstvo, kako je gospodarstvo lahko napisalo famozni dokument, ki sem ga prej citiral, nam še ni jasno.

Vsi ti 'uporabniki' so uporabniki tehnologij, ki so prišle z Zahoda. Imeli smo celo šolo v Radovljici in drugod. Od tod izvira tudi določena indoktrinacija. Prepričan sem, da se ljudje tega ne zavedajo in da gre pri 90 odstotkih za poštene ljudi, ki bi, če bi jim bila dostopna neka teza spoznanja, nedvomno delovali povsem drugače. Teh spoznanj nimajo in jih ne smemo obsojati. V demokratičnem duhu se moramo bojevati proti idejam, in ne proti ljudem. To je v tem trenutku najtežja naloga, ki je pred nami.

Ko smo pričeli odpirati lastni šolski center, je bilo slišati predlog Intertrada kot enega izmed pogojev za sodelovanje, naj bi odstopili od našega šolskega centra in sprejeli njihovega. To pomeni, da bi indoktrinacijo hoteli nadaljevati daljše obdobje.«

Večer: — Ali je res, da za razvoj računalništva skrbi 14 šefov računskih centrov, ki so vsi opremljeni z IBM opremo?

Tit Turnšek: »Niso vsi IBM, so pa vsi šli skozi IBM izobraževanje.

Rado Faleskini: »Danes govorimo o našem razvoju in inovacijskih procesih, ne da bi se zavedali, v kakšnih razmerah smo. Nimamo parametrov da bi lahko racionalno govorili, kakšne tehnologije kaže uvajati, s kakšno prioriteto jih uvajati in kakšne rezultate lahko pričakujemo.

V Sloveniji je ta položaj zelo drastičen! Pri nas so vsi prednost dobile stare industrije, vsa narodna akumulacija gre v proizvodnjo železa, aluminija in tradicionalne industrije.«

Ciril Bezljaj, Gorenje: »Uvod dr. Kulića me je šokiral. V gospodarstvu smo mogoče bolj ozki, toda tudi bolj optimistični. Morda zato, ker vidimo, kako zadeve nastajajo, napredujejo, in potem dobiš korajžo. Do svoje poti smo prišli po ovinkih. Imeli smo poskuse, da bi do teh tehnologij prišli v dogovoru z multinacionalnimi. Danes smo se postavili na izhodišče, da bomo gradili na lastnem znanju. Morda ne velikih stvari, toda dovolj velike, da jih v celoti obvladamo, in začnemo se kazati uspeh.

Posrečilo se nam je razviti sodelovanje z raziskovalnimi ustanovami. Tu je še veliko problemov, toda očitna so prizadevanja, da bi to dobro napravili. Tudi z Iskro Delto zelo dobro sodelujemo, čeprav gre za dve različni skupini ljudi, ki nista zrasli iz istega jedra.

Vendar pa smo družba, ki zelo hitro opravi z zadevami in si ustvari iluzijo. Vzemimo množično inovativno gibanje. To smo vzeli za esenco vsega, pozabili pa smo na poklicno inovativno dejavnost, ki daje v svetu večino vseh inovacij in zagon gospodarstvu. Tej dejavnosti nismo uredili statusa, nima svojega položaja, ni niti primerno nagrajevana niti nima primerne ugleda. Nočem učiti krive vere, toda hišni računalniki ne morejo biti nadomestilo za računalništvo, ki ga potrebujemo za informatizacijo družbe.

Dr. Slavko Kulić: »Tu ni problem optimizma ali pesimizma. To so zame zelo konformna razmišljanja. Menim, da je čas lenosti uma in konformnosti telesa na račun transferja tehnologije in posojil minil. Problem je globoko demokratičen. Pred očmi moramo imeti vse strani tega problema in se s tega informacijskega področja umakniti v smer telekomunikacijskega in satelitskega sistema. Zakaj?«

Vzvod dominacije se z zemeljske tehnologije umika na vesoljsko. Po moji oceni lahko po naftni in dolžniški doktrini pričakujemo mikroelektronski šok. To bo ubijanje konkurence, ves svet bo skozi nov način proizvodnje odvisen od novih centrov moči. Industrijske dežele, zlasti velike sile, zmanjšujejo odvisnost od naravnih materialov, dosegajo petkrat ali stokrat večjo produktivnost dela in prišlo bo do nove mednarodne delitve dela. Eni bodo proizvajali plazme, drugi pa sirupe.

Kaj se dogaja na Zahodu? Strategija kapitala razvija naprej prevlado kapitala nad delom in prihaja do minorizacije razrednodelavskega, preden se le-to zav-

svojega položaja v družbeni reprodukciji. Z minorizacijo delavskorazrednega se izgublja tudi avantgardno. Z degradacijo avantgardnega ponujajo delavskemu razredu računalnik namesto avantgarde, družbi pa namesto delavskega razreda robote. Nosiilci te imperialne strategije, različni ITT, ATT, Junivac, IBM itd., so v našem in vašem prostoru. Ne smemo se slepiti, da nam bodo dali ali prodali tisto, kar hočemo. To so iluzije. Ni kupoprodaje profitne tehnologije!

Kaj se dogaja na Vzhodu? Nedavno sem bil na posvetovanju inštitutov SEV in moram vam povedati, da smo povsem neprimerno obveščeni, kaj se tam dogaja. Vse tisto, kar smo do zdaj mislili o Vzhodu, moramo že danes spremeniti. Zakaj?

Američani so menili, da so Sovjeti vsaj 15 let za njimi na področju superračunalnikov. Sovjeti pa so v tem pogledu 15 let pred njimi. Vzemite to za zanesljivo. To so pred nekaj meseci zvedeli tudi Američani in prišlo je do preobrata v razmišljanju, tako da je Reagan brez težav dosegel povečanje vojaškega proračuna na 330 milijard dolarjev. Problem je v tem, da je ta dosežek v supertehnologijah pod monopolom vojaškoindustrijskega kompleksa in da ga še niso spustili v civilni sektor.

Način proizvodnje se bo s tehnologijo bistveno spremenil. Odpira se vprašanje naše združnosti in koordinacije, da od teh 30 in 50 tehnologij, ki jih imamo, ustvarimo, vzamemo, da ne rečem ukrademo, in oblikujemo svojo avtentično. Stopnja razredne eksploatacije v načinu supertehnologij bo dramatično večja in težja kot pri klasičnih tehnologijah.

S temi vprašanji delam 24 let in učili so me, da se strategija ne sme napisati, kajti tedaj ni več to. Strategija se izvaja. Znanstveno moramo spremljati, kaj se dogaja v teh dveh strategijah proti nam na južnem delu evropskega tržišča in evropskega bojišča. Tukaj so se grodo zapletili!

Tehnologija je nedvomno področje, ki smo ga v preteklosti podcenjevali. Analiza tega področja ne pokaže le vzrokov naših napak in zablod iz preteklosti, temveč je tudi ključ za premagovanje sedanje gospodarske in razvojne krize. Namen naše okrogle mize »Razvoj operativne jugoslovanske strategije pri osvajanju in uporabi informacijskih tehnologij, zlasti računalništva« je bil prikazati nekatere aktualne probleme na tem področju, o katerih je širša javnost (presenetljivo) pomanjkljivo obveščena.

Naše okrogle mize so se udeležili dr. Slavko Kulić Ekonomski inštitut, Zagreb, dr. Dragoljub Miličević, Institut Mihajlo Pupin, Beograd, Rado Faleskini, SOZD Iskra, Tit Turnšek, Andrej Jerman—Blažič in prof. dr. Anton Železnikar (vsi trije iz Iskre Delte), dr. Marjan Špegel, Inštitut Jožef Stefan, ter dr. Stane Blatnik in Ciril Bezljaj iz Gorenja—Procesna oprema.

Z Večerove strani so v pogovoru sodelovali odgovorni urednik Borko De Corti, urednik notranjepolitičnogospodarske rubrike Milan Predan ter novinarja Jelka Zupanič in Miro Simčič, ki je pogovor pripravil in ga obdelal za objavo.

Ing. Vladimir Zorc o problemih onesnaževanja Krupe

Delavci so bili o vsem informirani in

Polemike, zapisi, članki, mnenja, radijske in televizijske oddaje o problematiki zastrupitve rečice Krupe v Beli krajini s PCB še vedno polnijo stolpce naših časnikov in sporede naše RTV mreže tako, da je včasih kar težko iz takšne poplave mnenj in nasprotnih mnenj ugotoviti dejansko stanje in resnico o onesnažitvi belokranjskega vodnega območja, zlasti pa okrog Semiča in bregov rečice Krupe.

Kakšno je trenutno stanje, kaj je bilo doslej storjenega in kaj bodo še storili v bližnji pa tudi daljni prihodnosti, da bomo dokončno razrešili ta vznemirljivi problem — vse to nas je te dni napotilo v Semič, da bi na kraju samem in iz prve roke izvedeli kaj več o tem, danes lahko že rečemo slovenskem in širšem problemu. Na vse to nam je skušal odgovoriti predsednik KPO DO Iskra Kondenzatorji ing. Vladimir Zorc, ki nam je v krajšem pogovoru povedal naslednje:

»Znano je, da smo v začetku letošnjega leta proizvodnjo, ki uporablja bifetil, ustavili in praktično od takrat naprej proizvajamo samo kondenzatorje brez impregnanta ali pa z impregnanti, ki niso tako zdravju škodljivi, kot je to PCB. Akcije, ki naj bi zagotovile reševanje nastalih problemov, kot so sanacija odlagališč, zdravstveni pregledi delavcev, prav zdaj tečejo tudi širše. Prizadete vasi, kjer so bili ljudje odvisni od rečice Krupe in so jo občasno uporabljali kot pitno vodo, posebno v sušnih obdobjih, so zdaj prehodno opremljene s cisternami tam, kjer nimajo lastnih vodnjakov, lastni vošnjaki pa so tudi očiščeni, vodo dovažajo tja s cisternami iz belokranjskega vodovoda Iskrini šoferji tako, da računamo, da bi, če bodo te zadeve normalno tekle, problemov z vodo ne smelo biti. Problemi so bili sicer pozimi, zaradi nizkih

temperatur, ampak mraz ni bil samo ob Krupi, temveč je naredil ogromno škode tudi na širših območjih ne samo Slovenije, temveč tudi zunaj nje. Danes pa zadeve dobro potekajo. Vodovod, ki naj bi nadomestil vodni vir Krupo, dokler ne bo opravljena sanacija, je v teku, projekti se izdelujejo, finančna konstrukcija je pripravljena, skupaj znaša prek 300 milijonov. K tej vsoti bo tudi Iskra v Semiču prispevala dokaj zajeten delež 30 milijonov v letošnjem letu, 10 milijonov iz tekočih sredstev, 10 milijonov posojila in v naslednjem letu še 10 milijonov, medtem ko bodo ostala sredstva prispevali še drugi razni organi, od republiške skupnosti za vodo naprej.

Naši ljudje, ki so bili zdravstveno pregledani in pri katerih je bilo ugotovljeno, da imajo le najmanjše sume o kakršnihkoli motnjah, ki bi jih

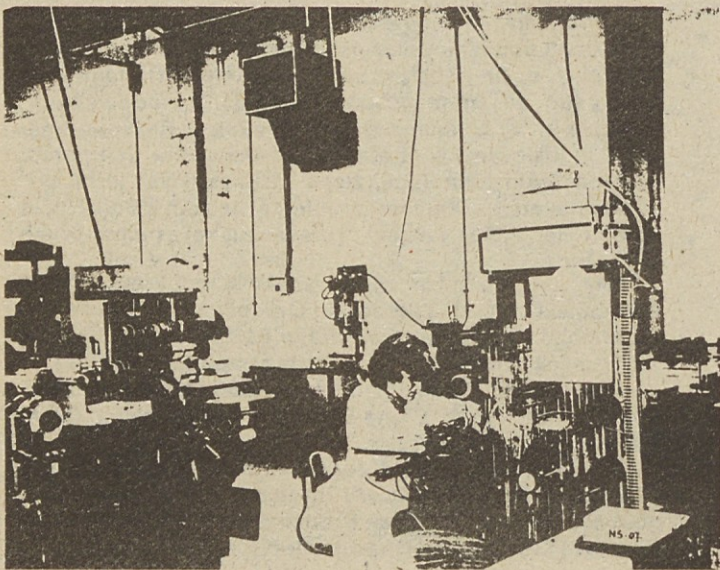
lahko povzročil PCB, so bili takoj na predlog in priporočilo zdravstvene službe premeščeni na dela, pri katerih ne pridejo več v stik s PCB. Ti naši delavci torej danes ne delajo več v impregnaciji, ker ravnamo čisto preventivno in priporočilo je tako, da dokler ne bodo dokončno opravljene preiskave in ugotovljene posledice stoodstotno jih ne bomo obremenjevali s snovmi, ki bi kakorkoli lahko vplivale na njihovo zdravje. Važno je povedati tudi to, da so ti naši ljudje kljub temu, da opravljajo dela — če ni bilo ustreznega — takšna dela, ki so sicer praviloma manj plačana, ohranili svoje dosedanje osebne dohodke tako, da finančno niso nič prizadeti.

Tretja zadeva, ki poteka, pa je sanacija odlagališča, ki je potrebno po objavi, da je PCB oz. da so bifetili naravi in zdravju škodljivi. Odlagališče PCB, ki je pri nas, bomo na nek način morali lokalizirati, oz. imobilizirati. Najprej je bilo predvideno, da odlagališče ustrezno lociramo na določenem terenu, ki je nepropusten in po ugotovitvah biologov ustreza za odlagališče nevarnih snovi. Vendar smo ugotovili v zadnji fazi, ko je bilo treba že začeti z izvajanjem del, da bo postopek izredno dolg, ker niso niti lastniške, niti pravno formalne zadeve enostavne. Zato je prišlo do odločitve, da bi onesnaženo zemljo in kondenzatorje, ki so ostali v zemlji, neselili na novo lokacijo zaradi nevarnosti dodatne kontaminacije, ampak smo našli skladiščenje teh odpadkov edino v okviru tovarniškega dvorišča, kar pomeni na istem prostoru,

Ing. Vladimir Zorc

ali blizu tistega prostora, kjer ležijo zdaj. Stanje je sedaj tako, da je tovarna že zahtevala pri pristojnih organih lokacijsko dovoljenje, od republiškega urbanističnega inšpektorata je zahtevala pogoje — tehnične podlage, ki bi uredile izdelavo projekta in pa lokacijske dokumentacije. Takoj, ko bodo te podlage znane, bomo začeli z izdelavo glavnega projekta. Šele takrat bomo lahko ugotovili, kako naj bi bilo dejansko odlagališče odpadkov urejeno in hkrati tudi eno izmed glavnih vprašanj, koliko bo takšno odlagališče veljalo sredstev. Nevarnega materiala, ki bi ga bilo treba tako skladiščiti, pa ni malo. Ocenjujemo, da je tu kakih 8 do 10 tisoč kubičnih metrov zemlje, pomešane s PCB, ki jo je treba osamiti, da bi v bodoče ne prihajala več v stik s podzemnimi vodami, ki naj bi bile v bližnji bodočnosti še vedno glavni vir za napajanje belokranjskega vodovoda. Resnici na ljubo, moram ob vsem le še dodati, da se pravno in zakonodajno zadeve niso zelo daleč premaknile. Trenutno je sprejet pravilnik o ravnanju s snovmi, ki vsebujejo bifetile, ki je republiškega značaja in je že sprejet. Nalaga nam določene obveznosti pri rokovanju in manipulaciji s temi izdelki, ki vsebujejo PCB. Vendar je to le del celotne problematike in nima posebnega značaja, ker so tovrstni izdelki po večini že vsi izdobljeni in mi nimamo več možnosti, da bi vplivali na

Pogled v semiško tovarno

nismo prikrivali ničesar

njihovo uporabnost in ravnanje z njimi. Zato je ta pravilnik danes potreben bolj tistim, kjer so kondenzatorji instalirani oz. vgrajeni, to se pravi za vse kondenzatorske naprave, za naprave, kjer so velike fluorescentne razsvetljave. Tam bo šele omenjeni pravilnik dobil pravo veljavo, še vedno pa je pravilnik le republiškega značaja in še ni bil sprejet na zvezni ravni. Skoraj malo v posmeh lahko rečemo, da je v Jugoslaviji za zdaj samo en proizvajalec pod pritiskom, oz. odgovornostjo, da pa dva podobna proizvajalca tudi pravno in na osnovi pravilnika še nista odgovorna in še ne nosita odgovornosti, kako ravnati z izdelki in odpadki, ki nastajajo pri proizvodnji kondenzatorjev, oz. transformatorjev s PCB. Več o tem, kakšne so smernice, kako bodo zakonodajna telesa in odgovorni organi, ki morajo klasificirati stopnjo nevarnosti PCB ravnali, ne morem povedati, ker v tovarni nismo o tem informirani.

Zavod za zdravstveno varstvo v Mariboru analizira vse vzorce in jih preizkuša na vsebnost PCB. Analizirane vzorce so vzeli iz našega odlagališča, izdelali so osrednjo študijo in tako dali podlago, ki naj bi pomagala projektantom izvesti najustreznejši način skladiščenja odpadkov. Inštitut za medicino dela v Ljubljani je preiskal naše delavce in preiskuje tudi delavce iz okoliških vasi. Rezultati so bili delno opravljeni in objavljeni, končnih rezultatov pa še ni, ker o tem še nimajo izkušenj in je to čisto pionirsko delo, ne samo v Sloveniji, ampak tudi v Jugoslaviji. Dostikrat se morajo spopadati s problemi, ki jih morajo reševati prvi in ne da bi imeli pri tem kakšne praktične izkušnje.

Edini rezultati, ki jih je doslej posredoval inštitut kažejo, da je sicer v organizmih ljudi, ki so bili bodisi v tovarni bodisi v okolici izvira vode izpostavljeni tem vplivom, povečana vsebnost PCB, da pa ni bilo, kot je bilo že večkrat omenjeno v sredstvih javnega obveščanja, niti akutnih niti kroničnih pojavov bolezenskih znakov. Izmed 21 delavcev, ki so bili v tovarni

Qb rečlici Krupi

nenehno več let izpostavljeni vplivu PCB ker so delali pri tem postopku, našli le pri dveh znake kožnih obolenj, pri enem je bila ugotovljena občutljivost resnično zaradi PCB, pri drugem pa tega niso potrdili, pri osmih delavcih pa so znaki oz. indikacije, da so na njihovih jetrih bolezenske spremembe, niso pa še potrdili, če so ti znaki zares rezultat samo vpliva PCB ali še česa drugega. Te raziskave še tečejo in dokler ne bodo ustrezne institucije soglasno potrdile raziskav, ne moremo dajati nikakršnih dokončnih ocen in rezultatov, ker za to nismo niti pristojni niti kvalificirani.

Delavci so bili od vsega začetka pri nas prek zdravstvene službe seznanjeni sproti z njihovim zdravstvenim stanjem tako, da lahko rečemo, da ni bilo med našimi delavci pojavov neinformiranosti, oz. da bi imeli strogo zaprte kajverte, v katerih ne bi vedeli, kaj piše. Pred nedavnim smo imeli tudi skupni sestanek z vsemi prizadetimi in s strokovnjaki z Inštituta za medicino dela iz Ljubljane, ki so vsakomur posebej razložili, kakšni so zdravstveni izvidi, kakšni so pregledi, skupaj pa je vodstvo te ekipe razl-

ožilo, da PCB zagotovo ni sredstvo, ki bi ga lahko nekontrolirano uporabljali in, ki ni nenevarno, če pride v določenih količinah v človeški organizem. Stopnje bolezni, oz. okvar, ki jih danes imajo naši delavci so takšne, da zaenkrat nismo odkrili stanj, ki bi lahko resneje ogrožala njihovo zdravje. To je trenutno stanje in mislim, da je bilo to vsem zelo plastično ponazorjeno. Ob skrbni prehrani, kontroli in nadaljnjem preprečevanju nadaljnega vnašanja škodljivih snovi v organizem se bodo razmere lahko končale tako, da bo čez nekaj let vse to postalo le ne ljub spomin, ki pa ne bo pustil posledic, za katere bi lahko trdili, da so tragične.

Ljudje so to razumeli in odkrito vprašali vse, kar jih je težilo ter na vsa vprašanja dobili odgovore, ki so jih pomirili in zadovoljili.

Na občini in krajevni skupnosti je zdaj glavni problem, kako tem ljudem zagotoviti takšne življenjske razmere, da bodo enakopravni z ostalimi delavci. Potem je tu problem oskrba s pitno vodo, kar je za zdaj rešeno, dolgoročno rešitev pa

predstavlja vodovod, ki je tudi v postopku reševanja. Nastali pa bodo seveda finančni problemi ob reševanju sanacije odlagališč, ker pričakujemo dovolj visok strošek, ki ga verjetno, oz. gotovo ne bo zmogla prenesti naša DO sama, ker se je vse to akumuliralo 20 let in v enem samem zamahu tega ni mogoče rešiti. Tudi finančna akumulacija, ki so jo ti izdelki prinašali, ni bila takšna, da bi lahko to upoštevala, oz. drugače rečeno — če bi že od vsega začetka vgradili v naše izdelke tudi element varnosti, bi morala biti tudi cena in akumulacija drugačni, tako pa se je akumulacija prelila k tistemu, ki je te kondenzatorje uporabljal, pri tem pa nismo niti kupci, niti mi pomislili, da je tu še element rizika, oz. uničenja, ki ga moramo danes plačati, oz. najti rešitev za financiranje. O višini teh števil bomo lahko govorili šele takrat, ko bodo znani vsi pogoji za tehnično izvedbo in takrat bo tudi stekla akcija tako kot so doslej stekle akcije za oskrbo z vodo in za sanacijo ter vse naloge, ki nas čakajo pri gradnji varnega skladišča odpadkov.

Naslednji korak, ki se ga niti mi niti republiški in zvezni organi še niso lotili pa je vprašanje kondenzatorjev, ki jim bo potekla življenjska doba v naslednjih desetih letih. Te kondenzatorje bo treba po že sprejetem pravilniku shraniti — deponirati in jim najti ustrezen prostor, kjer jih bodo uničili. Tu sta dve možnosti: ali urediti centralno, republiško, ali jugoslovansko sežigališče, ker je strokovno ugotovljeno, da je to najboljši način za uničenje, ali pa urediti varno centralno, ali lokalno deponijo, kjer bodo pod nadzorom kondenzatorje skladiščili in hranili odslužene elemente. Tu je na izpitu vsa naša strokovna, zakonodajna in politična struktura, ki mora najti skupen jezik in rešitve, tako kot so jih že našli v drugih razvitih državah. To imajo že urejeno v Nemčiji, Italiji, Franciji Ameriki in v nordijskih deželah. Je pa seveda še precej držav, ki tega nimajo urejenega in mednje sodimo tudi mi, «je zaključil naš razgovor ing. Vladimir Zorc.

»Navdušen sem nad vašim telefonom«

Med nedavnim sejmom v Hannoveru smo imeli po zaslugi Davorina Savnika možnost intervjuvati dve pomembni osebi s področja industrijskega oblikovanja v ZR Nemčiji in tudi v svetovnem merilu — predsednika ustanove Die gute Industrieform senatorja Josepha Auerja ter lastnika in vodjo Instituta Busse Design Rida Busseja.

Obema smo zastavili le dve vprašanji, in sicer, kaj menita o Iskrinem designu in kako gledata na kopiranje in tatvino industrijskega oblikovanja, senatorja Auerja pa smo že zaprosili, naj nam predstavi ustanovo, ki jo izredno uspešno vodi že vrsto let.

»Razstavo Kvalitetnega industrijskega designa« prireja mo že dobra tri desetletja. Njen osnovni namen je, prikazati in nagraditi oblikovno uspešne izdelke. Iskra je na Die gute Industrieform dosegla že več vidnih rezultatov,« je dejal senator Auer in nadaljeval: »Ni pomemben posamezni design, ki nastane morebiti slučajno, bolj gre za totalitaro zahtevo, za totalni design. Čim bolj to neko podjetje uresničuje, tem bolj je odprto in bolj učinkovito. Gre za kulturno težnjo podjetja, za njegovo lastno stališče, za njegovo prepričanje. Čim močnejše je lastno prepričanje, več bo izdržilo s tem kulturnim deležem.«

Rido Busse pa je dejal tole: »Iskrin design poznam že dolgo. Bilo je v začetku šestdesetih let, ko sem slučajno, dobil v roke vaš prospekt in sem si rekel, poglej, v Jugoslaviji je firma, ki je ustvarila tak design, ki zastopa tukaj v srednji Evropi.

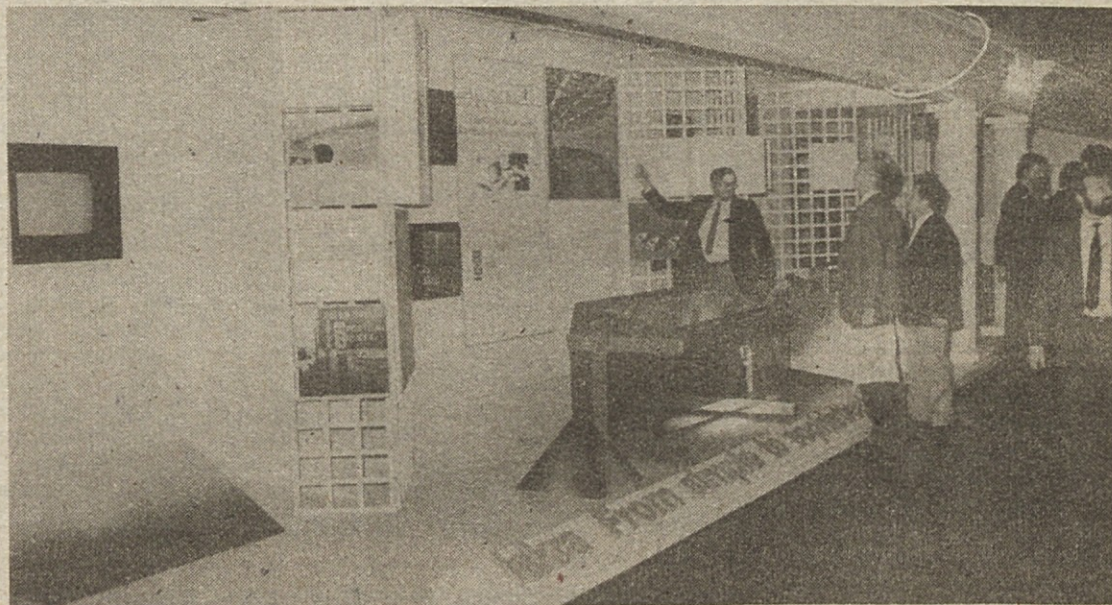
Kmalu zatem sem spoznal gospoda Savnika, obiskal pa sem tudi Iskro in se prepričal o kakovosti vašega designa. Zdaj pa še nekaj besed o podelitvi »Plagiariusa«, desetih negativnih nagrad za predrzo, kopiranje in tatvino indust-

rijskega designa. Vaš telefon ETA-80 sta kopirali dve ameriški firmi in moram reči, da je to črna stran razvoja designa. Ko govorimo o plagiatih, moramo govoriti tudi o

moralnih zahtevah. Reči moram, da so visoko razvite države tudi zelo nerazvite. Poznam vaš telefon. Navdušen sem nad njim. Imam ga na svoji pisalni mizi in vsakokrat,

ko ga pogledam, se razveselim. Hkrati se tudi vprašam, kako je mogoče, da imajo nekatera podjetja tako malo podjetniškega duha in tako malo iniciative, da se zatekajo h plagiatu. Vendar pa plagiator ne more nikoli doseči tistega, ki se je trudil, da je dosegel original, saj je ta že zdavnaj nekje drugje,« poudarja lastnik in vodja Instituta Busse Design Rido Busse, ki je bil sam pred leti tudi iniciator »Plagiariusa«.

Lado Drobež

Sliko, na kateri so Joseph Auer, Rido Busse in Davorin Savnik, smo objavili na naslovnici prejšnje številke našega tednika, pred vami pa je posnetek osrednje Iskrine stojnice na sejmju v Hannoveru. (Foto LD)

Predstavili digitalno centralo Iskra — 1240

Iskra — Telematika je v sodelovanju z Elektrovezami in Elektrooptiko na predstavitvi kompleksnega proizvodnega programa naj sodobnejših telekomunikacijskih naprav privabilo v Cankarjev dom v Ljubljani nad 300 jugoslovanskih strokovnjakov s področja telefonije.

Predstavitve lastnega znanja in razvoja je bil osnovni namen tridnevne predstavitve novih programov Iskrine delovne organizacije Telematike. V Cankarjevem domu se je v dneh 15., 16. in 17. maja zbralo več kot 300 najvidne-

jših predstavnikov PTT organizacij, elektrogospodarstva, železnice in drugih investorjev.

Kot prvega so od sadov lastnega razvoja predstavili končno centralo SI—500/A/1000; hkrati pa tudi naj sodobnejšo družino digitalnih

elektronskih central SI-2000. Obe centrali so razvili sami.

Prvič pa je Telematika predstavila širšemu krogu tudi najnovjšo povsem digitalno centralo Iskra—1240, ki jo bo kranjski kolektiv proizvajal skupaj z belgijsko firmo Bell Telephone. Centrala je po mnenju strokovnjakov trenutno naj sodobnejša v svetu.

Telematika je prikazala tudi posebne centrale z manualnim posredovanjem za namenske kupce, manjše komunikacijske sisteme za zasebne mreže, sodobne sekretarske garniture ter celotno paleto telefonskih aparatov. Predstavila je tudi nove aparate za javne govornice. Aparat je zasnovan tako, da telefonski klic plačamo s kreditno kartico in torej odpadejo vsi problemi z iskanjem kovancev.

Elektrovezze in Elektrooptika sta prikazali dosežke svojega razvoja ter predstavili naj sodobnejšo opremo za povezovanje central. Brez te opreme si avtomatskega telefonskega prometa ni moč zamišljati. Oprema je po večini v digitalni tehniki. Elektrooptika je pokazala kable z optičnimi vlakni.

Lado Drobež

Tridnevno predstavitve novih programov Telematike je odprl član KOP SOZD Iskra Miloš Kobe. (Foto: LD)

Radiorelejna naprava MF 7200

Med tržno zanimive naprave, ki jih zaradi osipa kadra in osredotočenja kadrovske zmogljivosti na strateško najpomembnejše naloge v TOZD RRNS ne izdelujejo toliko, kot bi jih tržišče zahtevalo, sodi tudi naprava za usmerjene zveze FM 7200/24,60,72,120,132.

Vodje razvoja te naprave so se s časom menjavali. V začetku in na koncu je bil to mgr. Aton ZORKO, naš sogovornik v tem prispevku, vmes pa inženirja Slavko OŽBALT in Franc HAMERŠAK.

Nam za uvod lahko predstavite tehnične zmogljivosti vaše naprave?

Naprava FM 7200 omogoča radiorelejni prenos 24, 60, 72 ali 120/132 frekvenčno razporejenih telefonskih kanalov. Prenosno zmogljivost ji menjamo z menjavo nekaterih vtičnih enot. Po želji ji je možno dodati še službeni kanal, hkrati pa omogoča prenos tudi telesignalizacije. Deluje v frekvenčnem področju od 7125 MHz do 7425 MHz. Izhodna moč oddajnika znaša okoli 300 mW, šumno število sprejemnika pa je 8 dB. Grajena je v navpičnem sistemu VSEP ter je v celoti polvodniške izvedbe. Napajamo jo lahko prek usmernika iz omrežja, ali pa iz akumulatorjev 24, 48 ali 60V.

Kakšne sisteme lahko z vašimi napravami vzpostavite?

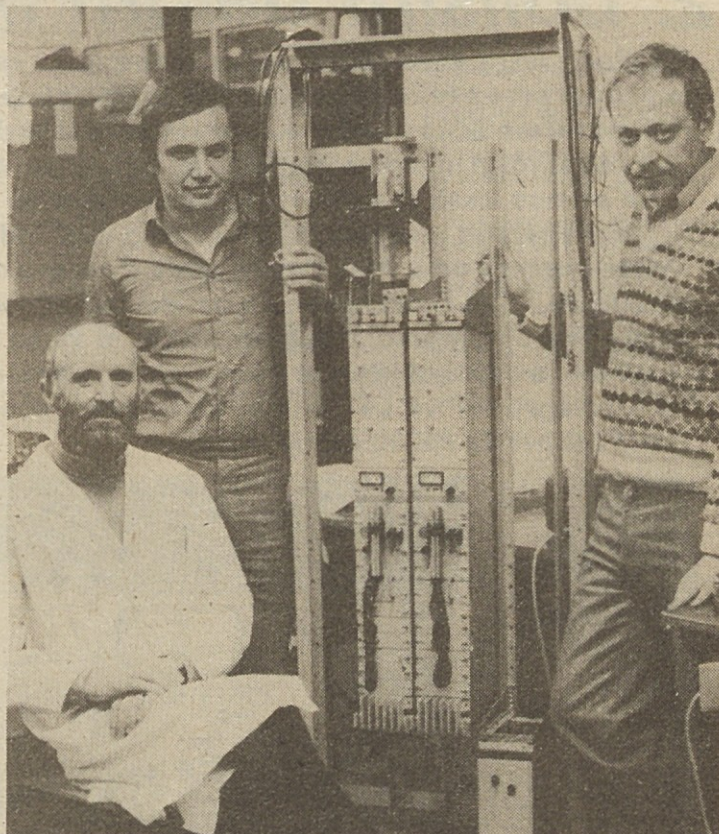
Končno postajo je možno sestaviti po potrebi kot enojno, dvojno z istimi radiofrekvencami, ali dvojno

z različnimi radiofrekvencami. Vse naprave ene postaje lahko povežemo na isto anteno, ali pa po potrebi tudi na ločene antene. Isto velja tudi za vmesno (relejno) postajo, s to razliko, da za vsako smer potrebujemo najmanj po eno anteno. Kot je znano, so radiorelejne naprave, podobno kot visokofrekvenčni kabel; most za premostitev razdalj, ki so odvisne med drugim od velikosti uporabljanih parabolnih anten. Na prenosni poti je možno uporabiti tudi zrcala. Po Jugoslaviji delujejo že nekaj let zanesljive zveze s temi napravami, npr. Šoštanj—Plesivec v Sloveniji kot 120 kanalna, Goč—Rudnik v Srbiji kot 60 kanalna in Kamenjak—Novalja prek zrcala v Hrvaški kot 120 kanalna.

Kakšna bo po vaši oceni tržna zanimivost vaših naprav v naslednjih letih?

Potreb in povpraševanja po tovrstnih napravah je dovolj in bo verjetno še do leta 2000, ko jih bodo zamenjale podobne naprave za prenos časovno razporejenih telefonskih kanalov.

Boris Čerin

Od leve: mag. Anton Zorko, Janez Zupančič in Stojan Boštjančič

Iskra servis Crvena Zastava

Po prvomajskih praznikih je v Kragujevcu v okviru Crvene Zastave začela delovati servisna delavnica za vzdrževanje Iskrinih izdelkov. Servisni prostori so v tovarni avtomobilov, center za sprejem in izdajo izdelkov pa je v središču mesta.

Iskra je imela doslej v Kragujevcu dva serviserja, ni pa imela prostorov, zato se je morala odločiti med dvema možnostima, ali investirati v nakup prostorov, za kar pa trenutno ni bilo denarja, ali pa poizkati pogodbeno servisno delavnico. Odločila se je za drugo možnost, pogodbenega serviserja pa je našla v Zavodih Crvena Zastava, s katerimi Iskra izredno uspešno sodeluje že vrsto let. Crvena Zastava je namreč velik kupec Iskrinih izdelkov, med njimi tudi profesionalnih, naprav kot npr. telefonije, alarmnih naprav, ozvočenj itd. Naprave vzdržujejo z lastno ekipo in ti ljudje bodo odslej servisirali tudi druge Iskrine programe, ekipi pa sta se pridružila tudi Iskrina serviserja.

Iskra servis Crvena Zastava, kot so ga poimenovali v kragujevski tovarni, bo servisiral v glavnem vse Iskrine izdelke, dogovorili pa so se, da bodo zahtevnejša popravila ter razširitve in predelave profesionalnih naprav tudi v prihodnje prepuščali Iskrinim serviserjem iz Beograda, oz. Ljubljane.

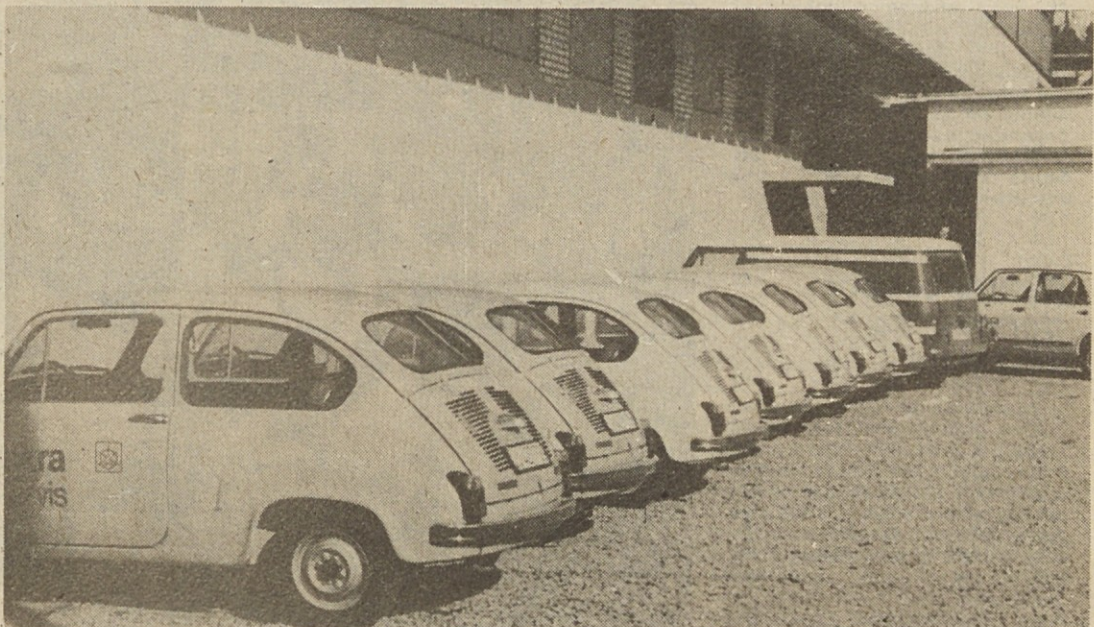
Dokaz izredno uspešnega sodelovanja med Iskro in Crveno Zastavo je tudi nakup 36 servisnih

vozil. Te, sicer izredno potrebne investicije servisna temeljna orga-

nizacija v Iskri Commerce sama ne bi zmogla, na pomoč pa jim je

priskočila Crvena Zastava s posojilom skoraj 5 milijonov dinarjev. Kar 29 fičkov in 7 stoenk so serviserji namenili izključno za vzdrževanje profesionalnega programa.

Lado Drobež

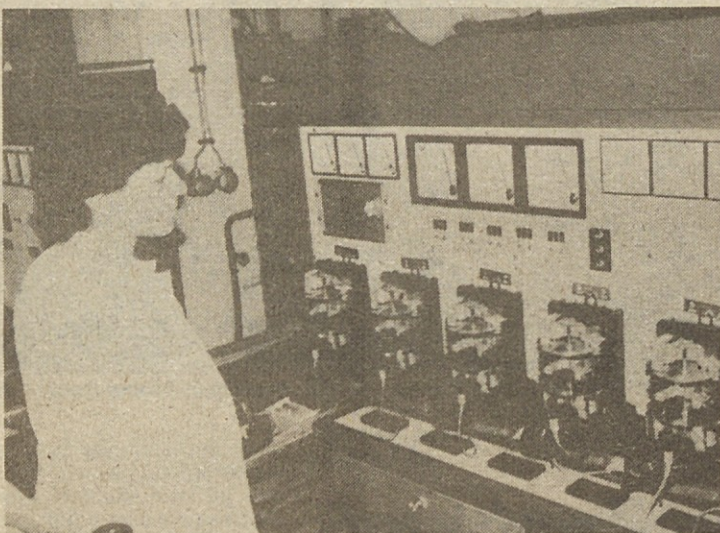

Nove fičke in stoenke bodo serviserji uporabili izključno za servisiranje profesionalnega programa. (Foto: LD)

Z boljšim delom in večjo ustvarjalnostjo

Delavci Iskre Kibernetike nismo zadovoljni z vsemi rezultati našega dela v letošnjem prvem trimesečju. Načrte smo izpolnjevali z velikimi napori. Vzroki za nastale težave tičijo v slabši dinarski in devizni likvidnosti, v zelo velikih povišanih cen surovin in repromaterialov ter počasnem obračanju obratnih sredstev.

Ne smemo iskati le vzrokov, na katere nimamo vpliva zaradi splošnih težav jugoslovanskega gospodarstva, temveč tudi odpravljati pomanjkljivosti in slabosti našega dela. Prav v malomarnem odnosu do dela in nerešenih nalogah in ukrepah, ki jih sprejemamo ob periodičnih obračunih, se skrivajo vzroki, na katere lahko vplivamo z boljšim delom in večjo ustvarjalnostjo. Pomembno vlogo imajo naše subjektivne sile, ki morajo opozarjati na nepravilnosti in iskati ter predlagati rešitve. Le s skupno akcijo bomo dosegli načrtovane cilje in si ustvarili osnove za naš nadaljnji razvoj.

Proizvodne načrte smo presegli

V prvem trimesečju 1985 smo v Iskri Kibernetiki presegli dinamični načrt proizvodnje za 7,2%, vrednost proizvodnje je enkrat večja kot v enakem obdobju lani. Kljub občutnemu pomanjkanju denarja smo uspeli zagotoviti repromaterial. Fizični obseg proizvodnje smo povečali za 17%, produktivnost pa za 15%. Vse temeljne organizacije so presegle načrtovalni obseg skupne proizvodnje, najboljše rezultate sta imeli Tovarna mehanizmov in Tovarna števecv.

Realni osebni dohodki se znižujejo

Zaradi višje inflacije stopnje nam osebni dohodki realno že več let padajo. V Kibernetiki smo v prvem trimesečju namenili za osebne dohodke in sklade skupne porabe na zaposlenega 175.578 dinarjev, kar je 58% več kot v enakem obdobju lani. Povprečni osebni dohodek je znašal 38.371 dinarjev, v Električnih orodjih je znašal 40.281 dinarjev, v Telematiki pa le 33.076 dinarjev. Naše delo v prihodnje se bo izkazalo tudi v višini osebnih dohodkov.

Izvozni načrt moramo izpolniti

V Kibernetiki smo v prvem trimesečju 1985 izvozili za 5,4 mi-

lijonov dolarjev blaga, kar je 89% glede na enako obdobje lani in le 19,8% letošnjega izvoznega načrta. Od tega smo na konvertibilna tržišča izvozili za 4,3 milijone dolarjev, kar je 4% manj, kot v enakem obdobju lani in le 19,8% letnega načrta izvoza na konvertibilna tržišča.

Zaradi drsenja tečajev drugih valut do dolarja smo morali tudi letos fizično več izvoziti za enako vrednost dolarskega izvoza. Imamo že 75% naročil, zato moramo storiti vse, da bomo izpolnili letni načrt izvoza. Naša največja izvoznika sta Tovarna števecv in Vega.

V prvem trimesečju smo uvozili za 2,7 milijona dolarjev repromateriala, kar je 2% manj kot v enakem obdobju lani, oz. 19% letnega načrta uvoza. Stopnja pokritosti konvertibilnega uvoza z izvozom se nam je poslabšala na 234%.

Hitreje obračati zaloge

Vrednost celotnih zalog je v prvem trimesečju znašala 4,2 mili-

jarde dinarjev, kar je 74% več kot v enakem obdobju lani. Na vrednost zalog je vplivala tudi opravljena revalorizacija. Od konca leta 1984 do 31. marca letos so se zaloge povečale za 929 milijonov dinarjev za 28%. Velik del povečanja pomenijo zaloge materiala ter končana in nedokončana proizvodnja. Le s hitrejšim obračanjem zalog bomo izboljšali likvidnost in strukturo virov sredstev.

Prodaja in nabava na domačem trgu

V prvem trimesečju je Kibernetika prodala na domačem trgu za 2,3 milijardi dinarjev izdelkov, kar je 125% več kot v enakem obdobju lani, pomeni pa 41,6% letnega načrta domače prodaje. Na tako povečano prodajo so vplivale predvsem višje cene naših izdelkov. Zaradi slabše dinarske likvidnosti moramo tudi v prihodnje čim več prodati doma in vzdrževati pravilno razmerje med cenami naših izdelkov in repromaterialov.

Vrednost nabave surovin in repromateriala je zaradi velikega povečanja cen znašala 1,3 milijarde din, kar je 85% več, kot v enakem obdobju lani in 29% letnega načrta nabave na domačem trgu. Pričakovati moramo nadaljnje pritiske za večje cene surovin in repromateriala, zato moramo doseči optimalno naročanje materialov.

Pridobivanje in razporejanje dohodka

Ustvarili smo 5,2 milijard dinarjev celotnega prihodka, kar je 63% več, kot v enakem obdobju lani in 23% letnega načrta. Dohodek je znašal 1,4 milijarde din, čisti

bomo laže izpolnili načrte

Vrsta kazalca	I. tr. 84	I. tr. 85	Indeks
1. Primerljivi dohodek na zap. (v din)	181.282	286.590	158
2. Dohodek na zaposlenega (v din)	214.151	286.590	134
3. Čisti doh. na zaposl. (v din)	130.776	205.370	157
4. OD in SSP na zaposl. (v din)	111.121	175.578	158
5. Čisti OD na zaposl. (v din)	99.866	159.204	159
6. Akum. na ČD (v %)	15,0	15,7	105
6. Akum. na ČD (v %)	15,0	15,7	150
7. Akum. na dohodek (v %)	10,8	11,2	104
8. Akumulac. na popr. upor. sredstva (v %)	1,1	1,0	91
9. Dohodek na popr. upor. sredstva (v %)	10,1	8,9	88
10. Reprodiktivna sposobnost (v %)	2,66	2,74	103

dohodek pa eno milijardo dinarjev, kar je 58% več kot v enakem obdobju lani in le 22% letnega načrta. Za osebne dohodke smo namenili 775 milijonov dinarjev, za sklade pa 224 milijonov dinarjev čistega dohodka. Vrednost ustvarjene akumulacije je znašala 156 milijonov dinarjev, kar je 64% več kot v enakem obdobju lani in 17% letošnjega načrta.

Samo temeljna organizacija Tovarna merilnih naprav ima 11 milijonov din izgube, problemi se kažejo tudi v Vegi in Delavski restavraciji, ki nista mogli oblikovati vseh skladov.

Kazalci uspešnosti gospodarjenja

Kazalci, ki kažejo dohodkovno produktivnost na zaposlenega so se povečali za 58%, kar pa ni dovolj zaradi velike inflacijske stopnje. Kazalci, ki prikazujejo rentabilnost in akumulativnost glede na vložen sredstva pa govorijo, da smo vložili preveč denarja glede na ustvarjeni dohodek, oz. čisti dohodek.

Kako naprej?

Opozoriti moramo tudi na nekatere negativne pojave:

- doseženi prihodek je glede na obseg proizvodnje prenizek,
- izvoz na konvertibilne trge smo v primerjavi z letom 1984 povečali le za 20%
- malo smo vlagali — vrednost naložb predstavlja samo 7,6% letnega načrta,
- doseženi del čistega dohodka za sklade je premajhen
- veliko je povečanje vrednosti nabave na domačem trgu
- izguba v Merilnih napravah in motnje v poslovanju Vege in Restavracije.

Poglejmo, kaj vse moramo narediti za izboljšanje poslovanja do konca leta. Podpreti moramo prizadevanja za hitrejše osvajanje novih izdelkov. Nadaljevati moramo napore za doseganje proizvodnih načrtov. Povečevati je treba prodajo na domačem trgu in skrbeti za pravilno politiko cen. Povečati moramo izvoz na konvertibilna tržišča

in tako doseči letni načrt izvoza. Zagotoviti moramo pravočasno izstavljanje faktur in dosledno izterjavo terjatev na domačem in tujem trgu. Materiale moramo naročati optimalno. Hitreje moramo obrabiti zaloge materiala ter končane in nedokončane proizvodnje. Vlagati bo treba vsaj toliko kot znaša amortizacija. Pospešiti moramo dograjevanje informacijskega sistema, ki predstavlja temelj za ustrezne poslovne odločitve. Čimprej je treba doseči tehnološko zaokroženost delovne organizacije in pospešeno uvajati nove

tehnološke rešitve. Varčevati moramo z energijo in zmanjševati materialne stroške. V temeljnih organizacijah, ki imajo izgubo, ali motnje v poslovanju, je treba izdelati pedsanacijske programe.

Vsekakor bomo uspešnejše poslovali, če bo vsak član kolektiva po svojih močeh prispeval k dobrim rezultatom. Slednjič bomo morali pokazati tudi na »delavce«, ki s figo v žepu in z malomarnim delom živijo na račun prizadevnih in poštenih proizvajalcev.

ALOJZ BOC

Kazalec	v 1000 din				
	I. tri-mesečje 84	Načrt 1985	I. tri-mesečje 85	Ideks	% izp. načrti
1. Eksterna proizv. (PPC)	2.036.909	15.115.926	4.112.240	202	27
2. Interna proizvodnja	575.044	1.674.781	1.079.487	188	29
3. Supna proizvodnja	2.611.953	18.790.707	5.191.727	190	28
4. Zaposleni (povpr.)	4.927	5.013	4.993	101	99
5. Izvoz v 000\$	6.143	27.600	5.460	89	20
— konvertibila	4.557	21.870	4.361	96	20
— kliring	1.586	5.730	1.099	69	19
6. Uvoz reprod. v 000\$	2.752	13.960	2.689	98	19
— konvertibila	1.556	8.857	1.863	120	21
— kliring	1.196	5.103	826	69	16
7. Uvoz opreme (v 000\$)	530	1.549	53	10	3
8. CELOTNI PRIHODEK	3.158.972	22.767.639	5.165.112	163	23
9. Porabljena sredstva	2.120.125	15.298.876	3.768.844	178	25 6
10. PRIMERLJIVA PORABLJENA SREDSTVA	2.279.572	16.655.898	3.768.844	165	23
— od tega amortizacija	137.331	942.474	273.866	199	29
11. Dohodek	1.038.847	7.468.763	1.396.268	134	19
12. PRIMERLJIVI DOHODEK	879.400	6.111.741	1.396.268	159	23
13. Obveznosti iz dohodka	404.445	2.886.751	395.707	98	14
— od tega nad min. amort.	44.000	—	—	—	—
14. Primerljive obvez. iz dohodka	245.008	1.529.729	395.707	161	26
15. ČISTI DOHODEK	634.392	4.582.012	1.000.561	158	22
16. Osebni dohodki	484.452	3.240.322	755.644	160	24
17. Del ČD za sklade	149.940	1.341.690	224.917	150	17
18. AKUMULACIJA	95.341	933.562	156.823	164	17
19. Sredstva za reprod. (akumul. in amortiz.)	232.673	1.876.036	430.689	185	23
20. Družbeni proizvod	1.176.178	8.367.237	1.670.134	142	19,9
21. Primerljivi družb. proizvod	1.016.731	7.054.215	1.670.134	164	23,6
22. Povpr. NOD na zaposl. (v din)	28.589	40.399	38.371	134	94,9
23. Zaloge (31. 12.)	2.413.207	4.256.000	4.203.905	174	98,8
24. Prodaja na dom. trgu (ekst.1)	1.031.461	5.040.310	2.325.845	225	46,1
25. Nabava na dom. trgu (ekst.)	581.861	4.641.044	1.341.716	185	29,0
26. Celotna prodaja na dom. trgu	1.998.567	7.483.884	3.573.540	179	47,7
— izven SOZD	771.843	3.780.200	1.571.080	204	41,6
— preko IC	250.753	1.108.900	435.611	174	39,2
— drugim DO v SOZD	386.082	1.151.210	558.409	145	48,5
— v lastni DO	589.889	1.443.574	1.008.440	171	69,8
27. Celotna nabava na dom. trgu	1.135.103	8.315.825	2.123.169	187	25,5
— izven SOZD	210.485	1.877.364	457.842	217	24,4
— preko IC	189.090	1.879.478	322.025	170	17,1
— pri drugih DO v SOZD	145.639	884.202	334.862	230	37,9
— v lastni DO	589.889	3.674.781	1.008.440	171	27,4
28. Investicije v osn. sredstva	35.743	1.642.918	125.320	351	7,6
29. Dohodek na zaposl. (v din)	217.900	1.513.120	286.590	131	18,9
30. Primerljivi doh. na zaposl.	181.282	1.238.197	286.590	158	23,1
31. Primerljivi doh. na popr. upor. posl. sredstva	10,1	37,66	8,9	88	23,6
32. Reprodiktivna sposobnost	2,67	11,29	2,74	103	24,3

Obisk italijanskih livarjev

Pred dnevi so obiskali livarno Komen, najmanjšo temeljno organizacijo novogoriške Iskre — Avtoelektrike livarji iz italijanskega mesta Pordenone in tako vrnili obisk našim livarjem iz lanskega decembra. Tesno sodelovanje teh dveh sorodnih tovarn je že rodilo sadove; saj so komenski livarji že preizkusili nekatere novosti, s katerimi so se seznanili v Pordenonu, italijanskim livarjem pa so pokazali, kaj zmore ta 83-članski kolektiv Iskre Komen. Po ogledu nove livarne, ki so jo odprli 15. februarja letos, so se italijanski gosti še dlje zadržali v prisrčnem pogovoru s klenimi Kraševci. (Marko Rakušček)

V Soči petdesettisoč dinam mesečno

Kmalu bo dve leti od dneva, ko smo pisali v našem časopisu o slavnosti, ki je bila v dolini Trente v vasi Soča. Tam so namreč odprli nov obrat novogoriške Iskre — Avtoelektrike, točneje tovarne vžigalnih tuljav Bovec. Danes po dveh letih uspešnega obratovanja je to prava tovarna. Od začetnih devet zaposlenih, jih je danes že dvajset, njihov vodja pa je Vojko Vučić, dolgoletni znanec pisca teh vrstic, zato ga ni bilo težko »prepričati«, da je stopil pred moj novinarski mikrofon.

»Vojko, kaj delate v tej simpatični, »mírní tovarni?«

»Naš osnovni program so dinam za dvokolesa, ki jih izdelujemo v treh različnih izvedbah — klasične, male plastične in maxilux. Devno jih naredimo okrog 2500, mesečna proizvodnja pa se giblje pri okrog petdesettisoč kosov vseh izvedb. Poleg tega pa izdelujemo še en nenadomestljiv pripomoček za kolesarje, kolesarske tlačilke. Kupci naših izdelkov so vsi jugoslovanski proizvajalci dvokoles, glavni pa so ljubljanski Rog, Unis Sarajevo, Partizan Subotica itd. Ko že govorimo o tem, moram vsekakor reči besedo dve o kakovosti teh dinam. Reklamacij praktično sploh nimamo, kupci so izredno zadovoljni, ta vrli-

na pa je prodrla tudi izven naših meja.«

»Rad verjamem, zato me zanima, kako je kaj z izvozom?«

»Prav zaradi kakovosti in konkurenčne cene imamo lepe možnosti za prodor na tuja tržišča, predvsem zahodna. Prav te dni smo dobili ponudbo iz Velike Britanije za prodajo večjega števila dinam na njihovo tržišče in če bomo uspeli, v kar ne dvomim, bo naš položaj še stabilnejši.«

»Torej je bila odločitev o izgradnji tega obrata tu, v tej idilični dolini povsem pravilna?«

»Da, res je. Sedaj so se pokazale vse, takrat načrtovane prednosti, ki jih je veliko. Ena izmed najvažnejših je gotovo delo dvajsetih delavcev v domačem kraju, s tem pa je tudi dolina sama živahnjša. In še nekaj je. Glavna težnja vseh je, da bi tu izdelovali komplet kolesarski program, saj nekatere polizdelke še vedno izdelujejo v matični tovarni v Bovcu. Torej se bomo v perspektivi še razširili, tako po programu, kot po številu zaposlenih.«

Takrat, ob otvoritvi smo slišali tudi naslednje besede: »Obljubljamo, da bomo znali ceniti, razvijati in negovati to pridobitev in v teh izredno težkih gospodarskih pogojih ustvarjati nove vrednosti, s katerimi bomo omogočili ljudem človeka vredno življenje.«

To obljubo Trentarji krepko držijo...

Marko Rakušček

Novogoriška Avtoelektrika na TV

V naše novogoriško uredništvo smo dobili precej vprašanj v zvezi s prispevkom, ki ga je objavila ljubljanska televizija o Iskri — Avtoelektriki, točneje o tovarni delovnih sredstev, eni izmed temeljnih organizacij te delovne organizacije. Prispevek je bil objavljen pred dnevi v TV obzorniku, velika večina pa oddaje ni imela možnosti videti, nekateri zaradi dela v popoldanski izmeni, drugi pa zaradi zgodnje popoldanske ure, ko je bila oddaja na sporedu. In prav slednje je zanimala tema in vsebina prispevka, zato smo zaprosili Draga Štefaniča, vodjo projektivnega biroja v TOZD — Tovarna delovnih sredstev, da nam kaj več pove o tem prispevku.

»Naš prispevek v TV obzorniku je bil v bistvu »nadaljevanje« pred nedavnim objavljenega krajšega članka v našem glasilu »Iskra«, v zvezi z izdelavo in pričetkom uporabe stroja za navijanje žičnih rotorjev, ki ga je tovarna delovnih sredstev sprojektirala in izdelala za tovarno malih zaganjalnikov. Temu je sledil članek v časopisu »Delo« in kratka vest na radijskih valovih.

Glede na aktualnost tematike projektiranja in izdelave namenskih strojev in naprav v naši TOZD, sem se odzval vabilu RTV Koper s prispevkom o tej naši dejavnosti. V oddaji na TV je bilo prikazanih v delovanju več strojev, izdelanih v naši TOZD, kot prvi pa je bil prikazan stroj za navijanje žičnih rotorjev. V kratko odmerjenem času sem v imenu naše TOZD dal približno naslednjo obrazložitev. Ze več let beleži tovarna delovnih sredstev pomembne uspehe, ne samo pri izdelavi najzahtevnejših orodij, ampak tudi pri projektiranju in izdelavi namenskih strojev, avtomatizaciji montaže in strege, kontrolnih, tehnoloških in drugih napravah.

Tako smo si za letošnje leto zastavili izdelati za približno sto milijonov dinarjev namenskih strojev in naprav, do leta 1990 pa naj bi ta vrednost dosegla že približno 600 milijonov dinarjev. Iz tega je razvidno, da smo vprašanju tehnološkega samoopremljanja, ki je pomembno za celotno delovno organizacijo začeli posvečati večjo pozornost.

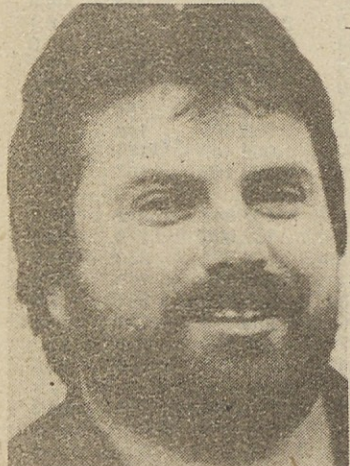
Da je temu tako, sem v nadaljevanju povedal, da smo v tem času v projektiranju strojev in naprav za dve liniji v okviru investicijskega programa tovarne generatorjev in elektronike, s čimer bomo prihranili znatna devizna sredstva.

Povedal sem tudi, da bomo že v letošnjem maju lahko predstavili najzahtevnejši stroj, kar smo jih doslej izdelali, to je stroj za navijanje trifaznega statorskega navitja za alternatorje, s čimer bomo prihranili približno 250.000 nemških mark.

Žal v oddaji ni bilo možno povedati, da bomo ob vključitvi tega stroja v proizvodnjo lahko čestitali vsem, ki so sodelovali — tako tistim iz vzdrževanja, kot drugim iz proizvodnje, TOPD in projektivnega biroja.

Ob zaključku je TV novinarka povedala še, da računamo v bodoče v okviru prostih zmogljivosti proizvajati tudi za trg, kot tudi, da bomo naše stroje in naprave izdelovali za tuji trg v okviru prodaje licenc naših izdelkov.«

Marko Rakušček

Vojko Vučić

TOZD Feriti

Učinki investicije so presegli pričakovanja

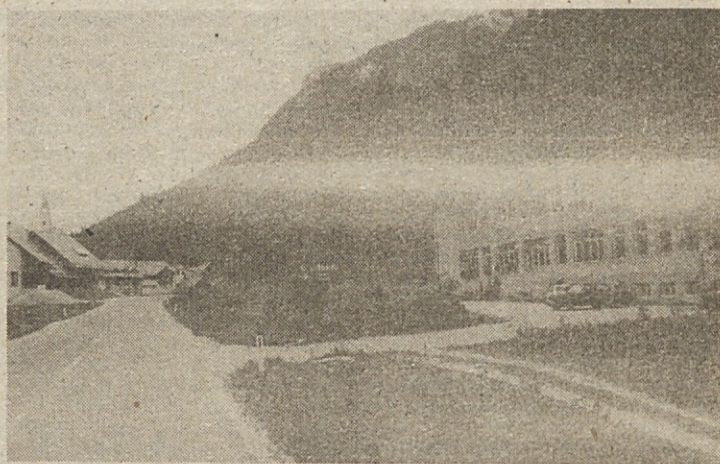
V TOZD Feriti so lani zabeležili ugodne poslovne rezultate, kar je med drugim posledica stalne prisotnosti na tujem tržišču. Skoraj polovico fizičnega obsega proizvodnje je namenjenih izvozu. Pogoji, ki jih postavljajo kupci iz tujine, narekujejo stalno skrb za kvaliteto in tehnologijo na zadovoljivi ravni.

V svetu in doma stalno narašča poraba feritnih materialov. Trenutne proizvodne zmogljivosti, ki so jih sicer prejšnja leta povečevali (z realizacijo I. faze vlaganj: »Razširitev in modernizacija proizvodnje ter uvedba novih programov«, ne zadoščajo več povpraševanju. Posledice so vedno bolj vidne, saj izgubljajo naročila in tudi potencialne kupce doma in v tujini. Glede na dobro kakovost izdelkov, ki jih proizvaja TOZD in pa konstantno rast osvajanja novih

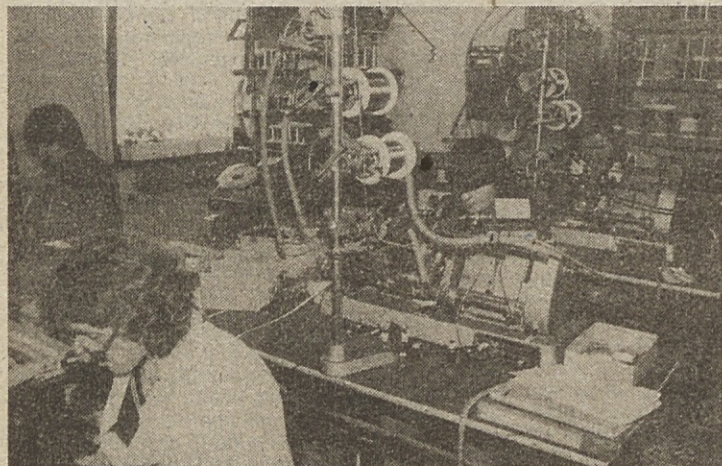
starejši stavbi s pripadajočim zemljiščem. Z izpeljavo nove investicije pa bodo lahko ustrezno posodobili obstoječe prostore in zgradili še 1200 m² novih v Ljubnem. Del sredstev za investicijo v Solčavi so pridobili s posojilom, ki ga daje Republiški sklad za razvoj nerazvitih področij.

Predvidena investicija v vrednosti 1.134.455.000 din, ki naj bi bila realizirana do sredine leta 1986, bo omogočala dopolnitev zmogljivosti priprave feritnih mas ter povečala zmo-

V SFRJ je poleg TOZD Feriti proizvajalec feritnih proizvodov še EI s svojo tovarno v Beogradu, ki pa dela ferite predvsem za širokopotrošni

Solčava — poslopje nekdanje osnovne šole, kjer bo v okviru druge faze razširitve in modernizacije proizvodnje feritov izvršena kompletna adaptacija proizvodnih prostorov.

Ljubno — montaža navitih komponent, kjer se gradijo novi proizvodni prostori (cca neto 1200 m²)

materialov in artiklov (20 do 30% proizvodnega programa letno), so se odločili, da bodo vlagali sredstva v sodobno proizvodno in razvojno opremo.

Rezultati, ki so jih dosegli z uresničitvijo I. faze vlaganj, so celo presegli parametre, predvidene v elaboratu. Prvi del investicije je bil uspešno zaključen v decembru 1983, zato so bili izvojni rezultati v letu 1984 celo nad pričakovanji, saj so ustvarili izvoz v višini 2.358.000 dolarjev, ali 42% več kot v letu 1983.

Poslovna politika temeljne organizacije temelji tudi na vlaganjih v nerazvita področja. Že leta 1973 so ustanovili poslovno enoto za proizvodnjo navitih komponent v Ljubnem in pozneje v Solčavi in s tem zagotovili prebivalcem tega, pretežno kmetijskega področja, stalno zaposlitev v domačem kraju. S proizvodnjo v Ljubnem so začeli v preurejeni garaži, pozneje so dokupili dve

ljivosti in kakovost oblikovanja, sintranja in brušenja. Nadalje načrtujejo drobno mehanizacijo in avtomatizacijo posameznih faz in izdelavnih operacij po lastni idejni zasnovi. Na-

črtovana uvozna oprema bo omogočala avtomatizirano proizvodnjo dela asortimana navitih komponent, poleg tega pa naj bi pridobili nujno potrebno razvojno opremo in instrumentacij za potrebe razvoja, službe za kvaliteto in proizvodnje.

Stroji, ki jih nameravajo kupiti, so produktivnejši od sedanjih tudi do petkrat. Po strokovnih analizah, ki so jih izdelale strokovne službe in zunanje institucije, se bo fizični obseg proizvodnje povečal za 54%, po teži pa za 85%.

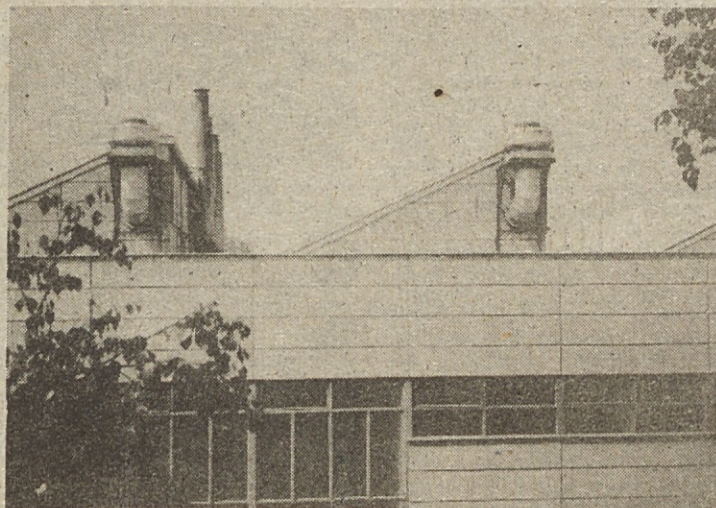
Na domačem tržišču predstavlja povečah obseg proizvodnje feritov in drugih navedenih elementov nadomestitev dela uvoza.

segment elektronike. Z navedenim proizvajalcem ima TOZD Feriti do leta 1990 sklenjen SaS, katerega cilj je sodelovanje na področju proizvodnje, kakovosti trženja in usklajevanje na programsko-razvojni in investicijski usmeritvi.

Po investiciji, ki jo je pozitivno ocenil bančni institut pri LB in so jo potrdili že na vseh samoupravnih ravneh v DO IEZE in SOZD Iskra, bo temeljna organizacija dosegla še ugodnejše rezultate kot v preteklem letu.

V dobi investiranja in po zaključeni investiciji bo TOZD sposobna pokriti vse obstoječe in nove obveznosti ter bo ustvarjala še znatna sredstva za reprodukcijo.

I. S.

Feriti — tovarna v Ljubljani

Objava prostih mest v počitniškem domu IEZE v Poreču

Na voljo je še nekaj prostih mest v naslednjih terminih: 29. 6. — 6. 7., 24. 8. — 31. 8., 31. 8. — 7. 9.

Cene bivanja s polnim penzionom dnevno:

— delavci IEZE in upokojen-
ci IEZE — 900 din
— ostali — 1400 din

Informacije in prijave sprejema Milka Polimac, tel.: 576-231 int. 283

ZSMS ne sme postati servis tovarne

Od 17. do 19. maja so se mladi DO IEZE zbrali v Dolenjskih Toplicah na letni konferenci z namenom, da bi se pogovorili o svojem delu v preteklem mandatnem obdobju. Med živahno razpravo so se vpraševali o razlogih za premajhno zanimanje članov za delo v osnovnih organizacijah in poskušali razčleniti tiste vitalne interese, ki bi lahko predstavljali osnovo za delovanje za bodočo večjo aktivnost. Medse so povabili tudi nekatere goste, saj so se želeli informirati o nekaterih strokovnih vidikih poslovanja v delovni organizaciji in tudi o splošni problematiki mladih v republiki, s poudarkom na problemih zaposlene mladine.

S strokovnimi predavanji so prispevali izhodišča za razpravo:

Marjan Henigman, predsednik KPO DO, **Vesna Fajdiga**, planer I. v DSSS, **Ivan Gerič**, vodja plansko analitiške službe, **Jože Oblak**, namestnik predsednice konference OOSZ DO, **Željko Cigler**, član predsedstva RK ZSMS, **Draga Vuković**, sekretar DPO v DO, **Jože Mokorel**, predsednik KO ZSMS SOZD Iskra in **Miloš Pavlica**, sekretar DPO SOZD Iskra.

V pozdravnem nagovoru je Marjan Henigman poudaril, da vedno rad sodeluje z mladimi, predvsem zaradi njim lastne dovtetnosti za vse vrste poslovnih in tehnoloških novosti. V pregledu osnovnih značilnosti poslovanja delovne organizacije je poudaril vprašanje kadrov, tehnologijo in obnašanje na tržišču kot tiste prvine, ki so vseskozi zagotavljale trdne osnove in uspešno poslovanje DO. Hkrati se je kritično zadržal pri pomanjkljivostih v poslovnem obnašanju in kvaliteti, ki še ne dovoljujejo, da bi na tujih tržiščih dosegli prvorazredne cene. Na to se navezujejo naloge, ki jim je treba v prihodnosti pozorno slediti: tako stalno dohitevanje tehnoloških novosti, uvajanje robotizacije in avtomatizacije, kot tudi maksimalno angažiranje kadrov, ki se ukvarjajo s trženjem.

V smislu napovedane reintergracije Iskre je treba vsa prizadevanja usmeriti na skupne interese proizvajalcev komponent. Vse temeljne organizacije pa naj razmišljanja o prihodnosti posvetijo večji učinkovitosti, na kar se navezuje ustrezen sistem nagrajevanja po rezultatih dela, ki pa ga bo treba še zgraditi. Seveda brez materialne stimulacije ljudi, ki dvigujejo raven proizvodnje in poslovnega procesa, ne bo šlo. Hkrati pa bi bilo treba storiti še velike premike v odnosu celotnega kolektiva do inovativne dejavnosti.

V imenu sindikata je Jože Oblak podprl predlog, da se uvede soudeležba vseh zaposlenih pri delitvi rezultatov iz inovativne dejavnosti. Apeliral je tudi na mlade, naj se po svojih močeh in z vso podporo sindikata upirajo negativnim trendom, ki se občasno pojavljajo v posameznih temeljnih organizacijah.

Strokovni vidiki planiranja je mladince seznanila Vesna Fajdiga, ki je v svojem kratkem in jedrnatem referentu pojasnila kaj je planiranje, vsebino, nosilce, načela, vrste in načine planiranja v širši družbeni skupnosti in še posebej v DO. Posredovala je tudi konkretne podatke, ki se nanašajo na letošnji plan.

Ivan Gerič je pojasnjeval pomen plansko-analitiške službe, kot križišča vseh informacij v DO. Razčlenil je načela dobrega gospodarjenja po posameznih funkcijah, ki se nanašajo na izdelke in poslovanje. Svoje poročilo je ilustriral s podatki, ki se nanašajo na poslovanje delovne organizacije v preteklem letu.

V izčrpnih razpravah, ki je sledila med mladimi in predavatelji so obravnavali vprašanja, ki zadevajo poslovanje posameznih temeljnih organizacij in splošne družbene pogoje gospodarjenja.

Željko Cigler je govoril o organiziranosti in družbenoekonomskem položaju mladih v TOZD in DO. Izhodišče svojega izvajanja je strnil v vprašanju: »Kaj sploh delati v okviru ZSMS? Še prevečkrat se namreč dogaja, da mladi vidijo smisel delovanja mladinske organizacije le v sestankovanju. Jasno je, da organizacija brez prave vsebine ne more biti, niti množična, niti učinkovita. Specifični problemi zaposlene mladine bi morali biti jedro vseh aktivnosti osnovnih organizacij.

Med najbolj perečimi težavami, s katerimi se srečujejo mladi na delovnem mestu je najbolj aktualna stanovanjska problematika in z njo povezan celoten splet spremljajočih problemov, ki jih je treba reševati v delovni organizaciji in to: nizki osebni dohodki mladih, kreditni pogoji, pomanjkanje sredstev za nakup družbenih stanovanj, kriteriji, za delitev sredstev za stanovanja, ipd.

Tu so še vprašanja, ki se postavljajo tudi v okviru širše družbene skupnosti, npr. problemi v zvezi s porodniškim dopustom, otroškimi varstvom, nenamensko uporabo sredstev za stanovanja itd.

Mladina bi prav tako morala sodelovati pri odločitvah o investicijskih vlaganjih. Vse sile naj bi zastavili za vlaganje v tiste razvojne usmeritve, ki nas edine lahko popeljejo iz današnje gospodarske krize. V tem smislu naj mladi podpirajo tiste strukture v Iskri, ki se zavzemajo za osvajanje najsodobnejše tehnologije s področja elektronike.

Za večjo učinkovitost pri delu pa mladi nujno potrebujejo sodelovanje sindikata, saj se njihovi interesi v marsičem pokrivajo. V tem trenutku sta aktualni dve področji delovanja — priprava aktivnosti za skrajšanje delovnega časa in pa upreti se vedno bolj razširjeni težnji po uravnalovki, oz. teoriji enakih želodcev in hkrati je treba zagotoviti take najnižje OD, ki bi ob rednem delu morali zadostovati za pokritje osnovnih življenjskih potreb.

S takimi in podobnimi problemi se srečujejo mladi v vsaki TOZD, zato morajo, vztrajati, da so vsi samoupravni organi in DPO sestavljeni tako, da odražajo strukturo zaposlenih, seveda tudi mladih delavcev. V samih osnovnih organizacijah pa naj bi se vodstva osredotočila na konkretne probleme, ki se porajajo v njihovih sredinah, spoznali naj bi konkretne probleme vsakega posameznika in skupne interese, ki so prisotni v njihovih sredinah. Tako bi bili bolj motivirani, da se prek definiranja posameznih problemskih splotov aktivno vključijo v aktivnosti za njihovo reševanje.

Naloga vodstev pa je, da pripravijo akcijske programe, na podlagi katerih bi pridobili potrebna sredstva za delovanje osnovnih organizacij.

V programski usmeritvi osnovnih organizacij sodi med drugimi tudi organizacija prostochasne aktivnosti, vendar poslanstvo mladinske organizacije ni v tem, da postane servis v delovni, oz. temeljni organizaciji in kot taka odrinjena na stranski tir.

Sestanki kot način delovanja so le pomoč, aktivnosti mladinske organizacije naj bodo veliko širše zastavljene. Posebno pozornost bi morala vodstva OO posvečati pripravnikom, jih takoj po prihodu v DO spoznati z možnostmi delovanja v mladinski organizaciji in spodbuditi za izražanje lastnih interesov. Prav ti novo sprejeti delavci najbolj čutijo začetno negotovost na delovnem mestu, ki jo nekaterim povzroča tudi status zaposlitve za določen čas. Nujno bi jih bilo treba seznaniti z delovnim okoljem, ustrojem in delovanjem

samoupravnih organov, DPO in jim nuditi konkretno pomoč s svetovanjem. Bolje naj bi tudi potekale povezave z Občinsko konferenco za večjo koordinacijo dela osnovnih organizacij.

O konkretnih oblikah aktivnosti mladih v DO IEZE je poročal Franc Hudoklin, predsednik KS ZSMS DO IEZE in to za obdobje marec 1984 — februar 1985. Poročal je o tem, da nekatere OO vzorno delujejo, medtem ko je drugje čutili popolno stagnacijo. Pojavlja se problem kadrov, ki so pripravljati delati v mladinski organizaciji. Značilen je problem, da so mladinci aktivni v drugih DPO, za mladinsko organizacijo pa jim zmanjkuje časa in energije. Zato si je KS naložil in to nalogo tudi uresničuje, da bo vzpodbujal vse osnovne organizacije k aktivnosti, pomagal pri organiziranju mladine v nekaterih osnovnih organizacijah, vendar ni bil vedno uspešen. Program so uresničevali tudi tako, da so ob vsaki letni programski konferenci organizirali okroglo mizo: o inventivni dejavnosti in uvajanju krožkov za izboljšanje kakovosti, o nagrajevanju po delu in dohodkovnih odnosih in o možnostih za reševanje stanovanjskih vprašanj. Okrogle-mize so bile zelo živahne in so pokazale, da se mladi v IEZE zanimajo za življenje okoli sebe. Uspešnost okroglih miz kaže na to, da bi bilo koristno organizirati take sestanke še večkrat. Na sestankih KS so redno obravnavali poslovanje DO, veliko pozornosti pa so posvetili tudi zaključkom in sklepom delavske kontrole.

Delo mladine na ravni delovne organizacije pa bi bilo še boljše in uspešnejše, če ne bi poleg kadrovskih in časovnih težav imeli še finančnih. To vprašanje rešujejo že vrsto let, saj je od njega v veliki meri odvisno osnovno delo. Obljubljena pa jim je pomoč KPO, kar jim daje upanje, da bodo v doglednem času lahko poživili svoje delovanje.

Na osnovi poročila se je razvila izmenjava mnenj z mnogimi konkretnimi predlogi za delo v bodoče.

I. S.

Mladi med razpravo v Dolenjskih toplicah.

Sklepi

6. zasedanja delavskega sveta SOZD Iskra, dne 14. 5. 1985

Na osnovi podane informacije sekretarja DS Jasta Marcona, posredovane pisne pripombe delegacije DO Kibernetika in v razpravi podanega predloga delegacije, sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS potrdi sklep 5. zasedanja DS SOZD Iskra z dne 5. 3. 1985 in sprejme na znanje informacijo o izvršitvi in izvajanju sklepov s tem, da se pripomba delegacije DO Kibernetika v zvezi s predlagano

**Seminar
L 100:
»IDA
INFORMATIKA
DANES —
ZA JUTRI«**

Kot prejšnja leta bo Iskra Delta tudi letos organizirala za svoje uporabnike LETNO ŠOLO na kateri bo predstavila novosti iz svojega proizvodnega programa strategije in razvojnih dosežkov, skratka vse v smislu čim boljšega informiranja uporabnikov o svojih porudbah.

Lani je bila tako predstavljena ISKRA DELTA ARHITEKTURA (IDA), letos pa bo to »IDA INFORMATIKA DANES — ZA JUTRI«. V okviru teh predstavitev bo potekalo 28. in 29. tega meseca posvetovanje, na katerem bo Iskra Delta predstavila te svoje koncepte in novosti, spremljajoča razstava pa bo hkrati, le zaključena bo dan pozneje.

Program seminarja

Torek, 28. maj
od 9. do 13.:

- Otvoritev seminarja
 - IDA strategija in načrtovanje informacijskih sistemov
 - IDA izkušnje in nadaljnji razvoj
 - Avtomatizirana tovarna prihodnosti
- od 15. do 18.:
- Računalniško odprto načrtovanje (CAD)
 - Primeri aplikacij CAD
 - Cocktail v prostorih Cankarjevega doma

Sreda, 29. maj
od 9. do 13.:

- Trendi razvoja na področju CAM
- Vodenje proizvodnje
- Delovne postaje v neposredni proizvodnji od 15. do 18.:
- Procesna kontrola
- Robotika

Četrtek, 30. maj
od 10. do 13.:

- Izkušnje uporabnikov (krajsi referati)
- od 15. dalje
- Okrogla miza

Strokovno vodstvo:

mag. Vanja BUFON Iskra Delta
prof. dr. Saša DIVJAK Iskra Delta
dr. Ivan ŠANTL Iskra Delta
dipl. ing. Čedo Jakovljevič Predsednik združenja uporabnikov

Osrednji del LETNE ŠOLE bo namenjen avtomatizaciji proizvodnih procesov. Tako bo Iskra Delta predstavila svoje programe za računalniško projektiranje, podprte z grafiko ter svoje možnosti ponudb za krmljenje obdelovalnih strojev in robotiko ter vodenja proizvodnje.

Zanimiva bo tudi predstavitev novega, izredno zmogljivega 16/32 bitnega mikroročunalnika TRIGLAV, ki je več kot 10-krat zmoglivejši od mikroročunalnika PARTNER ter možnosti njegove uporabe za procesne namene. Mikroročunalnik TRIGLAV je namreč zasnovan tako, da bo možno kupiti tudi njegove posamezne dele (ploščice) za vgradnjo v robote in obdelovalne stroje.

Zato na LETNO ŠOLO še posebej vabimo vse, ki skrbijo za avtomatizacijo proizvodnje, oz. želijo doseči produktivnejšo in kvalitetnejšo proizvodnjo ter prihrankov v proizvodnem procesu.

Ker pa Iskra Delta ne namerava samostojno proizvajati robotov, temveč le računalniški, (strojni in programski) del zanje, velja še omeniti, da je zainteresirana za povezavo z ostalimi proizvajalci v smislu skupnega osvajanja robotiziranih in avtomatiziranih proizvodnih procesov ter skupnega nastopa na tržišču. Prav o slednjem bo na posvetovanju še posebej govora.

V Iskri Delti tudi zagotavljajo, da bodo v bodoče ponudili take procesne rešitve, ki bodo s svojim prihrankom samostojno povrnile vse stroške tovrstnih vlaganj, pri čemer bo Iskra Delta prevzela tudi rizik.

Boris Cerin

dopolnitvijo sklepov pri sprejemu Letnega programa SOZD Iskra za leto 1985 razčisti, oz. uskladi med vodstvom SOZD in vodstvom ter delegacijo DO.

Na osnovi podane obrazložitve tajnika volilne komisije SOZD Jožeta Goloba in predloženega gradiva, sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme poročilo o izvedbi volitev za delavski svet in odbor za samoupravni nadzor SOZD Iskra v DO Merilna elektronika in potrdi mandata dvema izvoljenima delegatoma DS SOZD.

Na osnovi podane obrazložitve tajnika komisije za ugotavljanje izida referendumov v SOZD Jožeta Goloba in predloženega gradiva, sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme poročilo o izidu referendumov, oz. poteku sprejemanja SaS o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra in podaljša rok za izvedbo referendumov do 30. 6. 1985.

Na osnovi podane obrazložitve člana KPO SOZD Zoran Poliča, predloga odbora za gospodarjenje in dohodkovne odnose ter predloženega gradiva, sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme poročilo o poslovanju SOZD Iskra v letu 1984 in ugotavlja, da Iskra lani ni dosegla vseh načrtovanih rezultatov. S planiranimi rastmi so zaostali proizvodnja, izvoz, uvoz in investicije. Močno pa so se povečali materialni stroški, obresti, zaloge in izgube. Tako doseženi rezultati leta 1984 ne predstavljajo ugodne osnove za poslovanje v letošnjem letu, kar narekuje izjemno angažiranje pri izpolnjevanju planiranih ukrepov iz Letnega programa za leto 1985 za doseganje boljših rezultatov.

DS sprejme na znanje informacijo direktorja TOZD ZT Miloša Resnika o zunanjetrgovinski menjavi Iskre v I. trimesečju 1985.

Na osnovi podane obrazložitve predsednika komisije za inovacijske nagrade Iskre Franca Hudeja in predloženega gradiva, sprejme DS soglasno naslednja sklepa:

1. DS podeli inovacijske nagrade Iskre v letu 1985
 - za razvoj, konstrukcijo in prenos v proizvodnjo miniaturnega releja TRK 22 skupini delavcev iz DO Avtomatika: Radivoju Čebokliju, Arturju Predanu, Marjanu Šemetu in Stanislavu Jeretu;
 - za razvoj in prenos v proizvodnjo prostoprogramirnega sistema IPK 20 delavcema iz DO Kibernetika: Henriku Cigliču in Štefanu Rozmanu;
 - za razvoj sistema računalniške opreme »IDA — programska orodja« in osvojitve novega segmenta tržišča skupini delavcev iz DO Iskra Delta: Vanji Bufonu, Marjanu Murovcu, Dušanu Fišerju, Tomažu Jenku, Francu Turku, Francu Pučku in Bogdanu Vožiču ter sodelavcu iz Ljubljanske banke — Gospodarske banke Iztoku Lajovicu;
 - za zasnovano in vpeljavo procesa NIA v proizvodnjo mikroelektronskih vezij skupini delavcev iz DO Mikroelektronika: Iztoku Šorliju, Marijanu Mačku, Zlatku Beletu, Matjažu Hiršmanu, Matjažu Novaku in Martinu Bizjaku;
 - za razvoj in osvojitve proizvodnje visokopermeabilnih feritnih materialov in družine izdelkov skupini delavcev iz DO Elementi: Meti Limpel, Vojinu Gardaševiču in Borivoju Šušteršiču ter sodelavcu iz Inštituta Jožef Stefan Mihi Drogeniku.

2. DS poziva, oz. priporoča vsem OZD Iskre, da spremljajo objavo vseh razpisov za inovacijske nagrade (Raziskovalna skupnost Slovenije, Sklad Borisa Kidriča, občinskih RS in dr.) in v večjem obsegu prijavljajo inovacijske dosežke svojih delavcev.

Na osnovi podane obrazložitve vodje strokovne skupine za pravo stališč do reintegracije Iskre Iva Baniča in predloženega gradiva ter podanih predlogov v razpravi, sprejme DS z večino glasov (7 vzdržanih) naslednji sklep:

1. DS sprejema stališča predstavnikov samoupravnih organov, DPP in poslovnih delavcev Iskre — Poreč 1985, kot osnovo za nadaljnje delo odgovornih poslovnih organov na področju reintegracijskih procesov v SOZD Iskra.

Na osnovi posredovanega stališča delegacije DO Široka potrošnja in na predlog predsednika DS Janeza Kerna, sprejme DS z večino glasov (1 vzdržan) naslednji sklep:

DS predlaga, da se obravnava predloga o financiranju surovinske baze preloži na naslednje zasedanje in se zadevo vrne predlagatelju zaradi nadaljnega postopka usklajevanja.

Na osnovi podane obrazložitve predsednika KPO SOZD Borisa Lasiča in predloženega gradiva, sprejme DS naslednja sklepa:

1. DS javno razpisuje prosta dela in naloge člana kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra za organizacijo in informatiko za dobo 4 let, s pogoji iz člena 77/2 Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra in z razpisnim rokom 15 dni (soglasno).

2. DS imenuje za vršilca dolžnosti člana KPO SOZD Iskra za organizacijo in informatiko Iva Baniča s 1. 6. 1985 (1 vzdržal).

DS sprejme na znanje informacijo člana KPO SOZD Zorana Poliča o vzroku za kasnitev odgovora na postavljeno delegatsko vprašanje na 5. zasedanju s strani delegata DO Avtomatika v zvezi z trajno sanacijo TOZD TV Pržan. Pisni odgovor bo posredovan do prihodnjega zasedanja.

DS sprejme na znanje odgovor na postavljeno delegatsko vprašanje na 5. zasedanju s strani delegata DO Elementi v zvezi z današnjo problematiko Iskre, ki ga je posredoval KPO SOZD v pisni obliki in obrazložil član KOP SOZD Miloš Kobe.

Odgovor na posredovano delegatsko vprašanje DO Baterije Zmaj v zvezi z neučinkovitostjo sedanje tržišne organiziranosti bo podan na naslednji seji, predvsem v smislu ukrepov za zagotovitev učinkovitejšega delovanja združenih poslovnih funkcij.

**Naših
štirideset
let**

Piše:
Dušan Željeznov

Ing. Marjan Lavrenčič

Nekrolog ob smrti

Vendar ing. Marjan Lavrenčič ni dolgo užival zasluženega pokoja. Komaj slabega pol leta po upokojitvi je 11. decembra 1974. leta umrl v Ljubljani.

Ob njegovi smrti je deset dni kasneje, 21. decembra 1974. naše glasilo v svoji 47. številki natisnilo naslednji nekrolog:

»Dragi Marjan,

Dovoli mi, da se od tebe poslovim v imenu dolgoletnih najozjih sodelavcev, ki še vedno ne moremo verjeti, da je tvoje preutrujeno srce resnično prenehalo utripati.

Ko danes odhajaš od nas, odkoder ni vrnitve, nam oživlja spomin na vsa dolga leta tvojega zvestega in neumornega pionirskega dela v naši Iskri. Spominjamo se, kako si pred 29-letji vstopil kot eden prvih inženirjev v novo nastajajočo tovarno v Kranju, ki takrat še ni nosila tega imena, kako si prevzel vodst-

vo mehanske merilnice in kmalu zatem še odgovornejšo nalogo vodje orodjarne.

Na tem mestu si pri uvajanju prvih Iskrinih izdelkov pokazal vse svoje bogato strokovno znanje, katerega si nesebično prenašal na nas mlajše delavce. Z nami si se veselil vsakega uspeha in nas vzpodbujal v naporih pri polaganju temeljev nastajajoče slovenske elektroindustrije.

V kasnejših letih so ti zaupali še mnoge odgovorne naloge, kot so vodstvo celotne proizvodnje in vodstvo tehnološke priprave dela, skratka, vsakokrat so te poklicali tja, kjer je bilo težišče dela, kjer so bili tehnološki in organizacijski problemi najtežji.

Pred dvajsetimi leti si organiziral prvi tekoči montažni trak v Jugoslaviji in sicer za montažo števcev. Prav ta tekoči trak je v tistih časih pomenil odločilno prelomnico, ne samo v tehnologiji, ampak tudi v naši miselnosti. Prav zaradi tega uspeha te lahko z vso upravičenostjo in z globoko hvaležnostjo imenujemo očeta Iskrine tehnologije.

Ko je Iskra začela preraščati okvir kranjskega območja, si bil spet ti tisti, kateremu so zaupali izdelavo tehnoloških projektov za nove tovarne v Lipnici, Otočah, Novem mestu in v Novi Gorici. Takoj zatem si pa prevzel še odgovornejšo nalogo: vodstvo izdelave investicijskih elaboratov za generalno rekonstrukcijo vseh tovarn, ki so se tedaj združile v veliko Iskro.

Kmalu po združitvi si prevzel v novc ustanovljenem Zavodu za avtomatizacijo vodstvo tehnološkega sektorja, pozneje si pa kot pomočnik direktorja tega Zavoda organiziral in povezoval različne dejavnosti v korist vseh organizacij združenega podjetja. Zlasti je bilo pomembno tvoje delo, kot ustanovitelja in predsednika tehnološke

Ing. Marjan Lavrenčič

komisije, kot tajnika komisije za splošno tehnično dejavnost in, kot vodje tima za kompleksno tehnično dokumentacijo.

Pri vsaki nalogi, ki si jo prevzel, v vsaki funkciji, ki so ti jo zaupali, so poleg strokovnega znanja izžaravale tudi tvoje človeške vrline: brezmejn delavnost, objektivnost, poštenost, skromnost in iskreno tovarništvo.

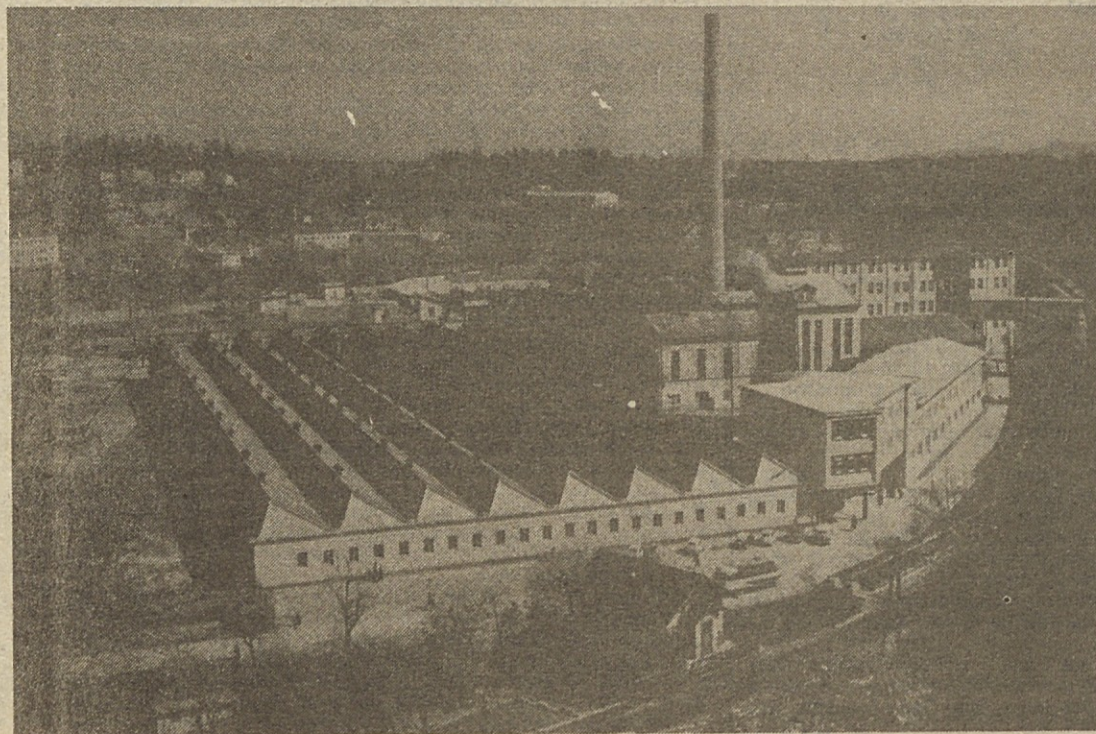
Vedno si našel prijateljsko besedo za vsakogar, najsi je bil kolega-inženir, ali pa učenec industrijske šole, vsakdo je našel pri tebi nesebičen nasvet, kadar se je znašel pred strokovnim problemom, ali pa v osebnih težavah. Zato prav gotovo ni zgolj slučaj, da si del svojega skopo odmerjenega prostega časa posvetil tudi mlademu rodu bodočih strojnih inženirjev s tem, da si šest let predaval predmet »Tehnološka priprava na ljubljanski strojni fakulteti.

Nemogoče je v skopih besedah, četudi le bežno, orisati celotno tvoje obsežno delo, ki predstavlja velik in pomemben prispevek k razvoju Iskre in celotne naše družbe, ki te je počastila z najvišjim delovnim odlikovanjem, z redom dela z zlatim vencem.

Ceprav si kot tehnolog v svojem delu uvajal najsodobnejše metode študijskega dela, ki naj človekovo delo čim intenzivneje vključujejo v tehnološke procese pa v delavcu nikdar nisi videl robota, ampak predvsem človeka, kateremu si posvetil vso skrb tudi v njegovih osebnih potrebah. Zato je povsem razumljivo, da si se potem, ko te je bolezen odtrgala od rednega dela, posvetil študiju sociologije in psihologije industrijskega delavca.

Dragi Marjan, ko se danes poslovljaš od nas, se ti delovni tovariši in prijatelji poslednjič zahvaljujemo za vse, kar si ustvaril za napredek Iskre in vse slovenske industrije, zagotavljamo ti, da bo tvoje ime za vedno zapisano med njenimi najpomembnejšimi pionirji, v naših srcih pa bo ostal neizbrisni spomin nate, kot na človeka-vzornika. Hkrati izrekamo globoko občuteno sožalje užaloščeni družini, kateri si bil vzoren mož in skrin oče.

Slava tvojemu spominu, Marjan!

Posnetek Iskrine tovarne v Kranju iz leta 1946, ko je v njej začel svojo ustvarjalno pot Ing. Lavrenčič

Po 40 letih spet na poteh solza

Jutro, deževno, mrko, da ne rečem zaspano. Po zajtrku odhajamo na kraj morije, kraj solza in prekletstva, na kraj, kjer je človek pomenil samo še številko, če je bil sploh čas življenja tako dolg, da jo je dobil — Buchenwald. Avtobus nas vozi prek urejenih travnikov, gozdička, sadovnjakov, do osrčja hrastovih gozdov, hriba Ettersberg, kjer v tihoti obsijan s plamenicami življenja stoji mogočen spomenik buchenvaldskim žrtvam ter v ozadju »Bismarcka stolp« od bja ure z zvonom, ki je ulit iz žice, ki je obdajala to tovarno smrti, skozi katero so Hitlerju zvesti slugi poslali 239 tisoč nedolžnih ljudi 32 narodnosti, od katerih jih je ostalo za bodočo žico koncentracijskega taborišča Buchenwald 56.545. Taborišče, katerega so ustanovili leta 1937 z namenom prevzgoje največjih kriminalcev Nemčije, je v letu 1938 (13. novembra) sprejelo že večjo skupino povsem izmučenih Židov, teh mučencev, ki so jih vse od Weimarja gonili peš do taborišča, vmes pa bičali in to ne glede na starost. V taborišču so zelo hitro umirali. Najhuje so mučili prav domačine iz pokrajine Turingije. Ti so morali peš vse od svojega doma do taborišča, vmes pa so jih bičali in topli s puškinimi kopiti. Vse to pa se je nad vsemi Židi nadaljevalo na »apel placu« v samem taborišču. Tu so jih dokončno izropali tudi taboriščni vodje, »zeleni« imenovani, ki so bili tu kot prevzgojeni bivši kriminalci, obsedenci, oz. izprijenci. Ko so jih nastanili v nedograjene barake, brez higiene, se je smrtnost še stopnjevala. Končno so to hudo stanje končali 13. 2. 1939, ko so preživeli jetnike premestili v novo jetniško taborišče. S tem se je končalo prvo obdobje taborišča, ki je terjalo prek 2000 žrtev. Drugo in najtežje se je pisalo od leta 1941, ko so tja prišli tudi prvi Jugoslovani in vse do osvoboditve taborišča 11. 4. 1945, ko so taborišče zavzeli sami taboriščniki z oboroženo vstajo. Grozote taborišča je doživelo tudi 3.872 Jugoslovancev, a preživelo jih je samo 607. Te številke pa so zadržujoče, če preberemo geslo, ki je napisano na vratih taborišča »Jedem das seine« (vsakemu svoje). Če bi to v nemškem rajhu pomenilo resnico, bi vsi, ki so bili tu umorjeni morali preživeti, saj so želeli le živeti ter delati in svobodo svojemu narodu... Tako pa je bila ura, ki je v stolpu vhoda v taborišče smrti zastala 11. aprila 1945 leta ob 15.15, šele začetek poroka, da je geslo postalo bližnja resnica. Ko pa danes stopaš po taborišču mimo krematorija, klavskih kavljev za obešanje, vislic in prideš do os-

»Vsakomur svoje«, napis na glavnih vratih

tanka (štora) hrasta, ki je stal v vznožju barakarskega naselja taborišča in je zanj že slavni pesnik Goethe rekel, da je to simbol nemškega naroda in, da dokler bo stal tako mogočno, bo nemški narod v razcvetu, a ko bo on padel, bodo tudi za nemški narod težki časi. No in to se je tudi zgodilo spomladi leta 1945, ko so bombe padle na taborišče, je tudi »Goethejev hrast« zagorel v plamenih zažigalne zvezniške bombe. Taboriščniki so nato hrast po povelju SS vodje morali požgati ob splošni navdušenosti vseh zapornikov. Bližala se je svoboda — prerošstvo Goetheja se je uresničilo... Ostanek hrasta pa nema priča — priča o resničnosti dogodka... Obisk muzeja, ki je danes ob vznožju barak, je zbir v slikovni tehniki in v ori-

ginalih, ki so ostali, kot opomin na težke dni vojne. Muzej nazorno prikaže pobijanje nedolžnih ljudi, kot npr. esesovec je kot zdravnik nekoga meril z zdravniškim centimetrom, zadaj pa ga je drugi skozi posebno lino ustrelil v tilnik (tako je bilo umorjenih na tisoče Rusov), taboriščnika so dali čez posebni stol in dobil je udarce po zadnjici s posebno (jekleno) vzmetno palico, jetniki so morali pojoči vleči poseben voz, poln kamenja (imenovani pojoči konji), obešanje na vešala, ali posebne mesarske kavljive, obešanje za roke zvezane na hrbtu, pobijanje v kamnolomu itd., itd...

Poseben del muzeja je posvečen mučenikom Else Koch, komandantove žene, ki je »zaslovela« po nečloveškem odiranju kože s teto-

viranih ljudi. Iz teh kož si je dala izdelati torbice, senčila, ovitke za knjige... V muzeju je mogoče videti tudi eno izmed prepariranih odsekanih človeških glav, ki so v času nacizma krasile vitrine vodij taborišča ter zloglasnega rablja Martina Sommerja.

Nepopisne mrke tihote taborišča danes pretga samo krik iz ust bivšega jetnika; ki zagleda v spominu delček svojega življenja ter pogovor med obiskovalci, ki si v vseh jeziki izpričujejo misel: »je to mogoče, je to res lahko delo ljudi, ljudi s stoletno kulturo«. Ta misel nas spremlja na prostor ob Bismarckovem spomeniku, kjer se je zbralo nad 60.000 ljudi z vseh koncev sveta, da bi proslavili spomin na dan, ko je človek človeku postal človek ne zver, na 40-letnico osvoboditve taborišč in kot je dejal eden izmed slavnostnih govornikov na proslavi — ruski general Ivan Mednikov: »Zaželimo si miru in ne pozabimo na žrtve, ki so doprinesle, da imamo danes mir. Mi pa bi lahko dodali še besede enega izmed slovenskih udeležencev na proslavi, bivšega interniranca s št. 11598, Janeza Razingerja: »Iz teh grozot me je rešila le izredna volja do življenja in zdravo telo, da o sreči niti ne govorim... Koliko tovarišev je požrl krematorij, ki je gorel noč in dan, o koliko...«. In oko se mu je orosilo, beseda zastala in to kljub trdnemu značaju zavednega človeka...

(Dalje prihodnjič)

Apel, strah jetnikov

ISKRA IEZE, n.sol.o.
Feriti, n.sub.o.
 Stegne 19, Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge
 v Ljubljani:

1. vodenje nabavno prodajnega sektorja

pogoji:
 visoka, ali višja izobrazba ekonomske, ali tehnične stroke, 5 let delovnih izkušenj na podobnih delih.

2. Pomočnika vodje kontrole kvalitete

za pomoč pri koordiniranju dela operativne kontrole, sodelovanje pri izdelavi prevzemnih pogojev in vpeljavi kontrolne tehnologije.

pogoji:
 visoka, ali višja izobrazba elektrotehnične stroke, 3 leta delovnih izkušenj.

3. Energetika

za racionalizacijo porabe energije v procesu proizvodnje, načrtovanje in vodenje vzdrževanja energetskih naprav pogoji:
 visoka, ali višja izobrazba strojne, ali elektro stroke — energetske smeri, najmanj 2 leti delovnih izkušenj.

4. Procesnega tehnologa

za izdelovanje tehnoloških postopkov procesa oblikovanja in sintiranja feritov

pogoji:
 visoka, ali višja izobrazba metalurške stroke, zaželene delovne izkušnje v stroki.

5. Razvijalca v razvoju feritov

za razvijanje feritnih materialov in jeder
 pogoji: visoka izobrazba tehnične fizike, ali kemijske tehnologije, delovne izkušnje zaželene.

6. Razvijalca v razvoju navitih komponent

za razvijanje induktivnih sklopov
 pogoji: visoka, ali višja izobrazba elektrotehnične stroke, delovne izkušnje zaželene

7. Tehnologa

za zagon in razvoj opreme za avtomatizirano proizvodnjo navitih komponent
 pogoji: višja, ali srednja izobrazba strojne stroke, 3 leta delovnih izkušenj.

8. Referenta za varstvo pri delu

pogoji:
 varnostni inženir, 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih.

9. Referenta za kadrovske zadeve in družbeni standard

pogoji:
 visoka, ali višja izobrazba ustrezne družboslovne stroke, 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih.

10. Administrativnega referenta

2 — delavki
 za opravljanje administrativnih del v tajništvu TOZD — 1 delavka za opravljanje administrativnih del v nabavno-prodajnem sektorju — 1 delavka.

pogoji:
 2 letna administrativna šola, dobro znanje strojepisja, 3 leta delovnih izkušenj.

11. Izmenovodje v oblikovalnici

za vodenje izmene, urejanje strojev za oblikovanje feritnih izdelkov.

pogoji:
 strojni ključavničar, 2 leti delovnih izkušenj na podobnih delih.

12. Urejevalca navijalnih strojev

pogoji:
 mehanik strojne, ali elektro stroke, 2 leti delovnih izkušenj.

13. Urejevalca navijalnih strojev

pogoji:
 mehanik strojne, ali elektro stroke, 2 leti delovnih izkušenj.

V Ljubnem ob Savinji

1. Koordinatorja poslovnih enot Ljubno — Solčava

za organiziranje delovnega procesa v PE Ljubno — Solčava ter usklajevanje dela z vodstvom temeljne organizacije,

pogoji: viska, ali višja izobrazba elektrotehnične smeri, 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih.

Delo združujemo za nedoločen čas s 3 mesečnim poskusnim delom. Pisne prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov: Iskra IEZE—TOZD Feriti, Stegne 19, Ljubljana. Pojasnila dajemo po telefonu: 576—928.

ISKRA IEZE
TOZD MAGNETI
 Stegne 21, Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

- 1. razvijalec II**
- 2. prodajni inženir**
- 3. konstrukter**
- 4. merilni tehnik**

Od kandidatov pričakujemo izpolnjevanje naslednjih pogojev:

- pod 1.: — visokošolska izobrazba metalurške smeri
 — delovne izkušnje so zaželene, vendar niso pogoj
 — poskusno delo tri mesece
 Pod 2.: — visokošolska izobrazba elektrotehnične smeri, ali tehnične fizike
 — 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
 — poskusno delo 3 mesece
 Pod 3.: — srednješolska izobrazba strojne smeri
 — 4 leta delovnih izkušenj
 — poskusno delo 1 mesec
 Pod 4.: — srednješolska izobrazba elektro smeri-šibki tok, ali elektronike
 — 3 leta delovnih izkušenj
 — poskusno delo 1 mesec.

Z izbranimi kandidati bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Ob strokovno zanimivem delu nudimo stimulatvni osebni dohodek, možnost dodatnega izobraževanja in napredovanja.

Vse, ki bi se radi podrobneje seznanili z nalogami in pogoji dela vabimo, da se osebno zglasijo v splošni službi Iskre IEZE, TOZD Magneti, oz. po telefonu št.: 576-636.

Pisne prijave sprejemamo 15 dni po objavi na naslov:

Iskra IEZE, TOZD Magneti, Stegne 21, Ljubljana.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

ISKRA COMMERCE LJUBLJANA,
TOZD ZUNANJI TRG

vabi k sodelovanju sodelavca za opravljanje del in nalog, za nedoločen čas

Izvozni komercialist

- Pogoji:
 — diplomirani ekonomist, ali diplomirani inženir elektrotehnike
 — 2 leti delovnih izkušenj
 — ZT registracija
 — aktivno znanje angleškega jezika
 — 3 mesečno poskusno delo

Uvozni referent

- Pogoji:
 — ekonomski tehnik
 — 2 leti delovnih izkušenj
 — pasivno znanje tujega jezika
 — 2 mesečno poskusno delo

Uvozni referent (sedež dela v Kranju)

- Pogoji:
 — ekonomski tehnik
 — 2 leti delovnih izkušenj
 — znanje angleškega jezika
 — 2 mesečno poskusno delo

Administrator

- Pogoji:
 — 2 letna administrativna šola
 — 2 leti delovnih izkušenj
 — 1 mesečno poskusno delo

ISKRA ZORIN
TOZD INDOK CENTER
Tržaška 2, Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

patentnega inženirja

Pogoji:

- fakulteta za elektrotehniko, II. stopnja,
- pasivno znanje tujega jezika
- 3 leta delovnih izkušenj

Osební dohodek od 50.000 — 60.000 din.

Rok za prijavo 8 dni.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Stanovanje nimamo.

Pismene prijave z dokazili pošljite na naslov: Iskra ZORIN, Indok center, Ljubljana, Tržaška 2. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po izteku objave. Dodatne informacije dobite pri Veri Levovnik, dipl. inž. el., tel.: 214-212.

ISKRA ZORIN
TOZD Indok center
Tržaška 2, Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

— referenta za oštevilčenje in tehnično dokumentacijo

Pogoji:

- fakulteta za elektrotehniko II stopnja
- pasivno znanje tujega jezika
- 3 leta delovnih izkušenj na področju

Osební dohodek 50.000 — 60.00 din.

Rok prijave 8 dni.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Stanovanja nimamo.

Pismene prijave z dokazili pošljite na naslov: Iskra ZORIN, Indok center, Ljubljana, Tržaška 2. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po izteku objave. Dodatne informacije dobite pri Veri Levovnik, dipl. inž. el., tel.: 214-212.

Iskra Commerce
Skupne službe, Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

V oddelku deviznih sredstev

1. finančnega referenta

pogoji:

- končana ekonomska srednja šola
- 1 leto delovnih izkušenj
- 2-mesečno poskusno delo

2. v TOZD SERVIS za potrebe servisa v Zagrebu

Vodjo tehničnega servisnega obrata v Zagrebu

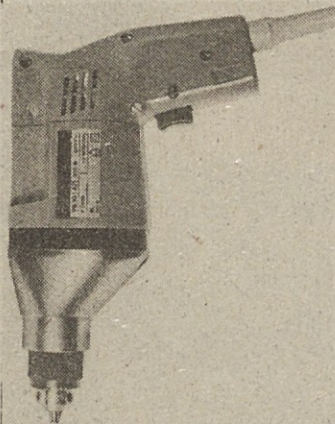
pogoji:

- končana elektro fakulteta I. stopnje
- 4 leta delovnih izkušenj
- 3 mesečno poskusno delo

Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo v roku 8 dni na naslov: Iskra Commerce, Ljubljana, Kadroviski sektor, Topniška 58.

UGODEN NAKUP

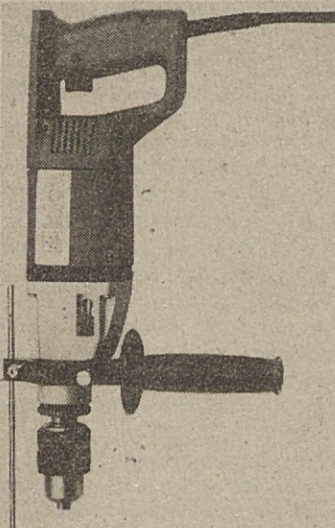
Če ste nameravali kupiti električni vrtalnik, krožno žago, ali kombi garnituro pa tega doslej še niste storili, potem vas bo naša ponudba prav gotovo razveselila. Za 20% ceneje in na pet obrokov lahko kupite naslednje naše stroje:

Vrtalnik VS 401 A se odlikuje po izredno majhni masi, zato zelo ustreza za najrazličnejša montažna dela

20.211,50 din

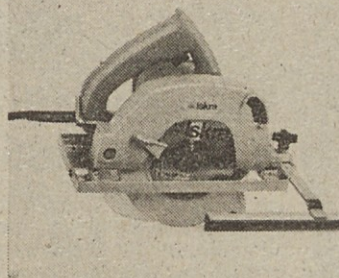
VS 401 A
380 W, 1600 vrtljajev/min,
0,8 mm za jeklo, 0,15 mm za les,
1,35 kg

Vibracijska vrtalnika VV 602 D (zaprt ročaj) in VV 602 E (pištolni ročaj) sta profesionalna vrtalnika za zahtevnejša dela. Učinkovit vibrirni mehanizem in ergonomska oblika zagotavljata tudi lahko in učinkovito vrtnje betona, opeke in drugih materialov. Z dodatnim adapterjem se na stroj lahko vpenje tudi priključki klip klap.

40.423,00 din

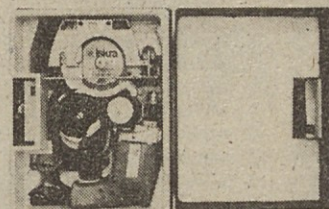
VV 602 D in VV 602 E
650 W, 2000 vrtljajev/min
13.600 in 40.000 vibracij/min
0,13 mm za jeklo, 0,16 mm za beto
3,3 kg

Krožna žaga KZ 55 D je majhna, priročna ter ima močan motor. Žaga je opremljena z listom z vidia zobci za žaganje trših materialov.

31.977,50 din

KZ 55 D
830 W, 4500 vrtljajev/min
rez do 55 mm, 4,5 kg

Kombi garnitura BC 918 A vsebuje vibracijski vrtalnik, klip klap krožno žago ter pribor za vrtnje, brušenje in čiščenje rje.

23.647,50 din

V ceni je že vračunan prometni davek kot je to zakonsko določeno. Pologa za kredit ni, letna obrestna mera na glavnico pa je 28%.

Informacije in pogodbe dobite v Kranju pri Beti Bolka (2221, int.: 28 — 51) in v Ljubljani pri Veri Dolinšek (213 — 213, int.: 15 — 95).

**PRAVO ORODJE ZA VELIKE IN MALE
MOJSTRE!**

XXI. letne športne igre Iskre

To pot jih bo mimo reda organizirala DO Invest servis

V dneh 22. in 23. junija bodo v Škofji Loki potekale XXI. letne športne igre celotne Iskre. Športna komisija pri KOS v SOZD Iskra je že razpisala tekmovalna pravila ali propozicije, ki jih je naše glasilo objavilo v eni izmed prejšnjih števil.

Če se nekoliko ozremo še na lanske športne igre v Novi Gorici, je treba povedati, da so ob koncu tekmovanja izbrali tudi letošnjega organizatorja iz vrst Iskrinih delovnih organizacij. Predlagana je bila ena izmed kranjskih organizacij, vendar so namero potlej odgodili za naslednje 1986. leto zaradi proslave 40-letnice kranjske Iskre. Naslednji kandidat je bila ljubljanska Iskra Commerce. Tudi ta je zaradi neznanih vzrokov odstopila. Nekateri so nato predlagali kompromis s skupno organizacijo Iskre Commerce in Invest servisa. Tudi ta predlog je padel v vodo. Nazadnje pa je na rešetu ostal samo DO Invest servis.

Invest servis se je naloge lotil dovolj zgodaj in tudi zelo resno. Doslej je bilo v navadi, da so potekale igre v kraju, kjer je bil sedež organizatorja tekmovanja. Tudi letos je bila prvotna namera, da bi se tekmovalci pomerili v Ljubljani, torej v kraju organizatorja. Invest servis je najprej pobaral ljubljansko športno društvo Slovan, vendar je klub prav ta čas vezan z drugimi prireditvami. Seveda Invest servis ni odnehal. Obrnil se je na drugega, na Železničarsko športno društvo Ljubljana, ki ima v lasti stadion za Bežigradom. Klubsko vodstvo je dalo ponudbo za 97 milijonov starih dinarjev, kar pa se je zdelo našim organizatorjem odločno preveč. Iskali so zagnano naprej in našli najugodnejšo rešitev v Škofji Loki. Škofja Loka sicer ni Ljubljana, vendar ima bistvene prednosti pred drugimi kraji. V njej so bile letne športne igre Iskre že dvakrat, zadnje 1981. leta v organizaciji delovne organizacije Široka potrošnja. Mesto ni daleč od Ljubljane in ima vse ustrezne športne objekte in naprave za prireditve iger z vsemi disciplinami v krogu le kakih 300 m. Poglavitna prednost Škofje Loke pa so

stroški, ki bodo znašali le 28 milijonov starih dinarjev, zato je bila sprejeta odločitev, seveda ob soglasju sindikata naše SOZD.

Letnih športnih iger se običajno udeležuje približno 1.200 sodelavcev Iskre, neupoštevajoč tudi še številnih gledalcev. To pomeni, da so igre precej zahtevna prireditve, zlasti zato, ker poteka tekmovanje v devetih panogah. Invest servis je že ob prevzemu dolžnosti izbral odbor za pripravo iger, ki že od začetka bdi nad celotno organizacijo. V Škofji Loki bo tekmovanje potekalo povečini v športni dvorani Poden. Vodstvo bo zagotovilo vodenje in

sojenje tekem ter osrednje delegate na posameznih tekmah.

Dne 16. maja je bil v Škofji Loki sestanek komisije za šport in rekreacijo pri KOS SOZD Iskra. Imenovan je bil celotni organizacijski odbor, za pripravo in izvedbo letnih športnih iger, ki vključuje poleg omenjenega organizacijskega odbora Invest servisa tudi članke komisije za šport in rekreacijo na ravni SOZD. Navzoči so si tudi ogledali kraj prireditve, potek organizacijskih priprav, poleg tega pa je bilo žrebanje skupin po posameznih tekmovalnih panogah. Komisija je obravnavala tudi tekmovalna

pravila, ali propozicije in sklenila, da jih je treba dosledno upoštevati.

Da ne bo kasnejših nespozumov, objavljamo nekatera pomembna določila:

— V ekipah lahko nastopajo samo zaposleni v DO SOZD Iskra. Tekmovalec lahko nastopa samo v ekipah ene DO.

— Vodje ekip morajo imeti s seboj prijavnico s podatki (ime, na in priimke, rojstne podatke), tekmovalec pa še dokument s sliko in potrjeno zdravstveno izkaznico. Prijavnico mora potrditi športni referent DO.

— Za identifikacijo je dokument s sliko in potrjena zdravstvena izkaznica.

V primeru, da tekmovalec katerekoli ekipe ne bo imel teh dokumentov, ne bo smel nastopati, če delegat na tekmi ne ugotovi njegove identitete 15 minut pred začetkom tekme. Če po končani tekmi ugotove, da tekmovalec ni član SOZD Iskre, bo diskvalificirana ekipa, za katero je tekmovalec nastopal in izključena iz nadaljnega tekmovanja.

Invest servis bo izdal ob koncu maja bilten XXI. letnih športnih iger, ki ga bodo prejeli vsi športni referenti, vodje ekip, vodje tekmovanj in delegati. Ob koncu iger pa je predviden še zaključni bilten rezultatov.

Otvoritev iger bo v soboto, 22. junija ob 9. na zunanjem prostoru Doma učencev v Škofji Loki (rokometno igrišče), tekmovanje pa se bo pričelo v vseh panogah ob 10., razen kegljanja, ki bo moralo potekati zaradi omejenih zmogljivosti že prejšnji dan, to je v petek popoldne. Zaključek tekmovanj je predviden 23. junija ob 15. s podelitvijo medalj, plaket in pokalov za najboljše uvrščene posameznike in ekipe.

V okviru tekmovanja je presključeno za hrano in pijačo, možnost prenočevanja pa je v Domu učencev in bližnjem hotelu Transturist.

Želja organizatorja Invest servisa je, da bi se tekmovalci ves čas tekmovanja dobro počutili, se plemenito in pošteno borili, vendar pa ne sme biti poglaviten cilj najboljša uvrstitev, ki športnikom zadnje čase preveč sili v glavo, ampak le vrhunec rekreativne dejavnosti in srečanje s sodelavci iz raznih krajev naše Iskre, ki imajo iste plemenite misli in cilje.

O tej naši veliki športni prireditvi bomo v juniju še pred tekmovanjem spet poročali.

Marjan Kralj

DO Široka potrošnja

Razpis letnih športnih iger — 8. junija 1985 v Sežani

Organizator letnih športnih iger Iskra DO ŠP je komisija za šport in rekreacijo pri koordinacijskem odboru sindikata DO Iskra ŠP. Komisija razpisuje tekmovanje v naslednjih disciplinah:

moški:

1. nogomet
2. košarka
3. rokomet
4. odbojka
5. kegljanje
6. streljanje
7. namizni tenis
8. balinanje
9. šah

ženske:

1. košarka
2. odbojka
3. rokomet
4. kegljanje
5. streljanje
6. namizni tenis

Vsaka TOZD DO ŠP lahko prijavi po eno ekipo za vsako izmed navedenih športnih disciplin. V ekipah lahko nastopajo samo člani TOZD Iskra DO ŠP. TOZD morajo svoje ekipe prijaviti pisмено do 21. maja 1985, do sestanka komisije za šport in rekreacijo v Sežani, kjer bo tudi žrebanje tekmovalnih skupin.

Pričetek tekmovanj bo ob 9.30.

DO Avtomatika

4. letne športne igre

V soboto, 18. maja so športna igrišča turističnega naselja Zagori sprejela nad 600 delavcev delovne organizacije Avtomatika na 4. letnih športnih igrah.

Pravzaprav se je začelo že v petek, ko je ob 7. urizjutraj štartalo 44 kolesarjev iz ljubljanskih TOZD in DSSZ na približno 180 km dolgo pot. Iz novomeške TOZD Energetska elektronika pa se jim je pridružilo še 12 kolesarjev. Po sobotni razdelitvi štartnih list in številki so ob 10. zažvela igrišča ob hotelu Zagori, kjer so se pomerile ekipe in posamezniki v košarki, malem nogometu, tenisu, balinanju, teku, itd. V pokritih dvoranah pa so padli prvi keglji na štiristeznem kegljišču, za mize so posedli šahisti, zabeležili so prve točke v namiznem tenisu. V popoldanskem času so se tekmovalcem pridružile še ženske ekipe v odbojki. Nedeljsko dopoldne je bilo rezervirano za vleko vrvi, ki ima že po tradiciji največ gledalcev ter glasnih in nekoliko hripavih navijačev. Pohvale in medalje je ob proglasitvi najbolje uvrščenih ekip in posameznikom podelil Marcel Božič, predsednik poslovnega odbora delovne organizacije in sicer:

Tek — ženske do 30 let: 1. Dušanka Zadravec, Naprave, 2. Lidija Ivič, Releji, 3. Cecilija Čebašek, RI 4. Mrinka Bračič, Releji; **Tek — ženske nad 30 let:** 1. Lojzka Kogoj, Trženje, 2. Metka Osojnik, Sistemi, 3. Zora Cestnik, Trženje, 4. Dragica Koški, Sistemi, 5. Bernarda Avsec, Sistemi; **Tek — moški do 30 let:** 1. Simon Pikovnik, Naprave, 2. Franc Koželj, RI, 3. Peter Leveč, Naprave, 4. Dušan Tererečelj, RI, 5. Slavko Keršmanc, RI; **Tek — moški od 30 do 40 let:** 1. Edo Bernik, TELA, 2. Dolinar, TELA, 3. Miran Kosmač, RI, 4. Zoran Ružič, Naprave, 5. Vojko Krpan, Naprave, 6. Savo Gulin, AVN; **Tek — moški nad 40 let:** 1. Marn; **Tenis:** 1. Koprivc, 2. Malahovsky, 3. Muždalo; **Balinanje:** 1. Naprave, 2. TELA, 3. AVN, 4. Orodja, 5. RI, 6. DSSZ 7. Sistemi, 8. TENEL; **Košarka:** 1. RI, 2. Sistemi, 3. TELA, 4. TENEL, 5. AVN, 6. Orodja, 7. Trženje; **Namizni tenis: Moški ekipno:** 1. TELA I., 2. Trženje, 3. TELA II., 4. RI, 5. TENEL, 6. Orodja; **Ženske ekipno:** 1. RI, 2. Releji, 3. Sistemi, 4. TENEL, 5. Trženje; **Moški posamezno:** 1. Kranjec, 2. Trančar, 3. Gale, 4. Škripec, 5. Habjan, 6. Špelko, 7. Kordiš, 8. Mihelič, 9. Hajšek, 10. Šušteršič; **Ženske posamezno:** 1. Čebašek, 2. Gaber, 3. Papič, 4. Rovšek, 5. Ivič; **Nogomet:** 1. TELA, 2. Naprave, 3. Sistemi, 4. RI, 5. Sistemi Sarajevo, 6. AVN, 7. Trženje, 8. TENEL; **Odbojka:** 1. DSSZ, 2. AVN, 3. Trženje, 4. RI, 5. TENEL, 6. Sistemi; **Kegljanje: Ženske ekipno:** 1. TENEL, 2. DSSZ, 3. Sistemi, 4. AVN, 5. Releji, 6. RI, 7. Orodja, 8. Naprave; **Moški ekipno:** 1. TENEL, 2. AVN, 3. Orodja, 4. TELA, 5. DSSZ, 6. Sistemi, 7. Trženje, 8. RI, 9. Stikalni elementi, 10. Releji, 11. Naprave; **Ženske posamezno:** 1. Florjančič TENEL, 2. Demšar AVN, 3. Mitrovič DSSZ, 4. Rifelj TENEL, 5. VIDMAR TENEL,

6. Koški Sistemi, 7. Križman Sistemi, 8. Bric TOZD RI; **Moški posamezno:** 1. Bilodjerić AVN, 2. Jamšek TELA, 3. Miljan TENEL, 4. Zajc Trženje, 5. Štanc TENEL, 6. Hromec Sistemi, 7. Gianinni AVN, 8. Čulić AVN, 9. Glogovšek TENEL, 10. Baloh Orodja, 11. Avbar TENEL, 12. Bernot DSSZ; **Vlečenje vrvi: moški:** 1. TENEL, 2. DSSZ, 3. Stikalni elementi, 4. RI, 5. AVN, 6. Trženje, 7. Sistemi, 8. Naprave, 9. Orodja 10. TELA; **Ženske:** 1. TE-

NEL, 2. Sistemi, 3. AVN, 4. Releji; **Šah:** 1. Stane Rijavec Sistemi, 2. Janez Kumše RI, 3. Rihard Piskernik Naprave, 4. Slavko Rome AVN, 5. Andrej Murn RI 6. Daniel Černe AVN, 7. Hugon Zaplotnik DSSZ, 8. Štefan Ščap TENEL, 9. Bogo Majer TELA, 10. Slavko Boh Sistemi.

Letošnje športne igre smo v neuradnem delu na pobudo pogumnega »šibkejšega spola« razširili še na vleko vrvi za ženske. Pomerile so

se tri ekipe iz: TOZD Sistemi, TOZD Releji in TOZD Energetska elektronika, ki so zasluženo zmagale. Kot je ob podelitvi priznanj napovedal še vedno neumorni in nepogrešljivi »idejni vodja« iger, Tone Kastelic, bo ta panoga naslednje leto tudi na uradnem seznamu. Trening velja, čene drugače pa doma pri obešanju perila. Nasvidenje prihodnje leto!

S. D.

Športne igre Avtoelektrike

Točno pred desetimi leti so se športnice in športniki Iskre — Avtoelektrike Nova Gorica prvič pomerili med seboj na športnih terenih — takrat skromni po številu udeležencev in le v nekaterih panogah. Letos, po desetih letih, torej na jubilejnih igrah pa je bila slika povsem drugačna. Organizatorji iger »Športno društvo Iskra« ocenjujejo, da je na jubilejnih igrah tekmovalo kar okrog 400 delav in delavcev, kar je največ doslej, posebej pa moramo omeniti tudi livarje iz Komna, ki so se letnih športnih iger sploh prvič udeležili.

Tekmovanja so potekala v lepem vremenu na športnih igriščih v Šempetru, Novi Gorici in Vrtojbi. Balinarji so pričeli že v četrtek popoldne, v petek so se jim pridružili še tekmovalci v drugih panogah, najmnožičnejša tekmovanja pa so potekala v soboto, popoldne pa je bila v novogoriškem hotelu Sabotin slavnostna razglasitev najboljših in podelitev prehodnih pokalov.

Kako lahko ocenimo 10. športne igre? Kot izredno uspele, saj so potekale v duhu prijateljstva in poštenega medsebojnega obraču-

navanja pa čeprav je bilo v malem nogometu nekoli »hude krvi«, a le za trenutek, saj se je dokaj hitro vse izgladilo. Seveda ni manjkalo tudi razočaranj, predvsem med favoriti, to pa lahko podkrepimo s pripombo nogometašev iz ljubljanske TOZD Zarnice: »V tej panogi smo večno drugi... Kljub temu pa je bilo čutiti izredno zadovoljstvo vseh, še najbolj zadovoljna pa sta bila neumorna organizatorja Ilko Vidic in Vladimir Fornazarič, saj imata največ zaslug za uspeh iger, tako glede množične udeležbe, kot tudi po sami organizacijski plati.

Na koncu so zasluženo znova slavili tolminski Iskraši, ki so osvojili 1. mesto v skupnem končnem vrstnem redu, prve so bile njihove športnice in prvi športniki. Sicer pa pogledjmo nekoliko podrobneje, kdo je slavil po posameznih panogah (navedli bomo le prve tri).

Streljanje moški: 1. Inšt., 2. DES, 3. AET. **Streljanje—ženske:** 1. VZ, 2. MZ, 3. DSSS. **Balinanje:** 1. DES, 2. MZ, 3. AET. **Rokomet—ženske:** 1. GE, 2. AET, 3. VZ. **Rokomet—moški:** 1. DES, 2. GE, 3. VZ. **Košarka:** 1. AET, 2. MZ, 3. DES. **Šah:** 1. AET, 2. ŽA, 3. Inšt. **Odbojka—ženske:** 1.

DSSS, 2. AET, 3. GE. **Odbojka—moški:** 1. VT, 2. Inšt., 3. DES. **Namizni tenis—moški:** 1. AET, 2. Inšt., 3. DES. **Namizni tenis—ženske:** 1. AET, 2. ŽA, 3. DSSS. **Kegljanje—moški:** AET, 2. DES, 3. Inšt. **Kegljanje—ženske:** 1. ŽA, 2. GE, 3. VT. **Mali nogomet:** 1. VZ, 2. ŽA, 3. KOM.

Teško je opisati vzdušje, ki je vladalo po končanih tekmovalnih na podelitvi prehodnih pokalov. Najglasnejši so bili seveda Tolminci, kamor je šlo največ pokalov, ki jih je podeljeval predsednik predsedstva konference osnovnih organizacij sindikata Iskre — Avtoelektrike, Miloš Vodopivec. V uvodu se je vsem zahvalil za številno udeležbo in jim čestital k doseženemu rezultatom.

Poglejmo zdaj še končni vrstni red. **Ženske:** 1. AET, 2. DSSS, 3. VZ, 4. GE, 5. ŽA in KOM., 7. MZ, 8. VT, 9. Inšt. **Moški:** 1. AET, 2. Inšt., 3. DES, 4. VZ, 5. KOM. in MZ, 7. ŽA, 8. GE, 9. LIT, 10. VT. **Skupni končni vrstni red:** 1. AET Tolmin, 2. Veliki zaganjalniki, 3. Komerciala, 4. Mali zaganjalniki, 5. Inštitut, 6. Zarnice, 7. Delovna sredstva, 8. Generatorji, 9. delovna skupnost skupnih služb, 10. Vžigalne tuljave Bovec, 11. Livarna Komen. In prav za zaključek je Ilko Vidic dejal športnikom in športnikom Iskre — Avtoelektrike: »Nasvidenje prihodnje leto na že 11. športnih igrah«.

Marko Rakušček

Predstavniki najboljših: tretje mesto TOZD Komerciala (levo), prvo mesto AET Tolmin (v sredini) drugo mesto TOZD Veliki zaganjalniki (desno)

DO Kibernetike Letovanje na Krvavcu

Delavci Iskre Kibernetike v Kranju bodo lahko tudi letos letovali v hišici Mladost na Krvavcu. Prijave zbira Rajko Kožar, referent za rekreacijo, tel.: 2952, DS ATS.

